

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 6 JUNI 1928

No. 649

INHOUD.

UITLEGGING VAN HET DAWES-RAPPORT door <i>Mr. L. H. J. J. Mazel</i>	480	
De Financieele Perspectieven van Nederlandsch-Indië III (Slot) door <i>Mr. Dr. B. J. F. Steinmetz</i>	481	
IJzer en Staal in 1927 I door <i>G. S. K. Blaauw</i>	485	
De Haringcontrole door <i>P. E. van Renesse</i>	487	
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:		
Het voorstel tot Tariefverhoging van de Deutsche Rijksspoorwegen door <i>Dr. Ir. G. Gothein</i>	488	
AAANTEKENINGEN:		
Het rapport van den finantieelen adviseur van de Poolsche regeering.....	489	
MAANDCIJFERS:		
Statistisch Overzicht van den economischen toestand van Nederlandsch-Indië.....	491	
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN..... 492—498		
Geldkoersen.	Bankstaten.	Goederenhandel.
Wisselkoersen.	Effectenbeurzen.	Verkeerswezen.

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*
Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 6729.*

5 JUNI 1928.

De geldmarkt was deze week weder vast. De geldvraag voor de maandwisseling was zeer belangrijk, zoodat de koersen allen verder aantrokken. Particulier disconto noteerde 4% à 47/16 pCt., terwijl het aangeboden papier slechts moeilijk plaatsing vond. De prolongatierente schommelde tusschen 4¼ en 4½ pCt.; de callrente steeg van 4 tot 4¾ pCt.

* * *

De invloed van de maandwisseling op de cijfers der weekbalans van de Nederlandsche Bank blijkt van geringen omvang te zijn geweest. De post binnenlandscbe wissels steeg met bijna f 5 millioen, terwijl de post beleeningen terugliep met ruim f 3½ millioen. De post papier op het buitenland wijst een toename aan

van ruim f 2½ millioen; de diverse rekeningen onder het actief eene vermindering met ruim f 0,6 millioen. Het voorschot aan het Rijk steeg met bijna f 2,2 millioen.

Gering zijn de wijzigingen in den metaalvoorraad der Bank; deze stelde zich door een geringe afgifte van gouden en zilveren munt ruim f 80.000 lager dan op de vorige weekbalans. De bankbiljetten in omloop namen toe van ruim f 797 millioen op de vorige weekbalans met ruim f 14,5 millioen tot bijna f 812 millioen thans; aangezien de saldi in rekening-courant van anderen terugliepen met slechts een weinig meer dan f 1 millioen, hangt deze toename der bankbiljetten in omloop blijkbaar ten deele samen met afboekingen op de diverse rekeningen onder het passief, welke met ruim f 8 millioen verminderden.

Het beschikbaar metaalsaldo daalde van rond f 292,4 millioen met bijna f 3 millioen tot rond f 289,6 millioen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 54.

* * *

In verband met het dure geld waren de meeste wisselkoersen flauwer. Vooral Marken waren nogal aangeboden. De Parijsche koers was minder stabiel dan de laatste maanden het geval was. Het uitblijven van de officieele stabilisatie geeft aanleiding aan verschillende groepen in Frankrijk om voor revalorisatie te blijven ijveren. De vraag naar Francs neemt dientengevolge weder sterk toe en de Banque de France is genoodzaakt, groote posten Ponden en Dollars op te nemen. Gisteren gaf haar dit aanleiding om haar aankoopkoers te verhoogen; blijkbaar om goed duidelijk te maken, dat van een daling geen sprake is en om speculanten te ontmoedigen.

LONDEN, 4 JUNI 1928.

Hoewel in de afgelopen berichtsweek het einde der maand viel, was geld gemakkelijk te krijgen. Zelfs deden geruchten over een discontoverlaging de ronde. Veel geloof werd er echter niet aan gehecht, vooral in verband met de onlangs plaatsgevonden discontoverhoging in New York. Aan den anderen kant vreest men echter niet, dat ook Londen tot een verhoging zal besluiten.

De koersen voor geld, dat hoewel gemakkelijk, niet overvloedig was, bedroegen 3 à 3½ pCt.

Disconto viel op het bericht van verdere goudverschepingen uit New York. Aan het eind van de afgelopen week was het aanbod van geld zeer ruim door de bedragen, welke op den eersten dag van de nieuwe maand beschikbaar kwamen.

UITLEGGING VAN HET DAWES-RAPPORT.

Wederom is een zitting van het Scheidsgerecht, hetwelk tot taak heeft geschillen te beslechten, welke rijzen tusschen de Deutsche Regeering en de Commissie van Herstel, betreffende de interpretatie van het zgn. „Dawes-Plan“; gesloten door de uitspraak van het Vonnis op 29 Mei 1928, in de kleine rechtszaal van het Vredespaleis.

Waar de beide vorige vonnissen van dit Scheidsgerecht reeds in dit weekblad werden besproken¹⁾ kan hier, wat de samenstelling van het gerecht betreft, worden volstaan met de mededeeling, dat deze sinds 1927 geen wijziging ondervond.

De thans gevoerde procedure betrof eenige vragen, welke door de Deutsche Regeering, met goedkeuring van de Commissie van Herstel aanhangig zijn gemaakt, met betrekking tot de opbrengst van Deutsche eigendommen, rechten en belangen, welke door Geallieerde Regeeringen na de in werking treding van het Dawes-Plan geliquideerd werden of zullen worden, overeenkomstig de bepalingen van het Verdrag van Versailles.

De Deutsche Regeering is van meening, dat de door haar ingevolge de bepalingen van het Dawes-Plan te betalen annuïteiten met deze netto bedragen zouden moeten worden verminderd, wat van de zijde der Commissie van Herstel wordt bestreden. In verband met dit standpunt wordt door Duitschland ook gevraagd van genoemde annuïteiten af te trekken eenige bedragen, welke door de Siameesche Regeering aan de Commissie van Herstel betaald werden als netto opbrengst van door haar in Siam geliquideerde Deutsche goederen enz.

Na beëindiging der schriftelijke procedure hadden van 7 tot 11 Mei de pleidooien plaats, welke voor de Deutsche Regeering gevoerd werden door Professor Erich Kaufmann, uit Bonn, voor de Commissie van Herstel door hare juridische adviseurs Sir John Fisher Williams, K. C., Lyon, Pilotti en Marcq.

De verdediger van het Deutsche standpunt betoogde, kort samengevat, dat het de bedoeling der Deskundigen geweest was bij het samenstellen van hun Rapport, dat de door Duitschland te betalen annuïteiten zouden omvatten alle bedragen voor welke betaling Duitschland tegenover de Geallieerde en Geassocieerde Mogendheden aansprakelijk zou zijn uit hoofde van uit den oorlog ontstane vorderingen. Volgens het Rapport zouden deze betalingen beperkt zijn tot de uitdrukkelijk daar genoemde bedragen; indien nu, na de in werking treding van het Dawes-Plan, Geallieerde en Geassocieerde Regeeringen gebruik maakten van de hun door het Verdrag van Versailles (Part X, Annex to Section IV, par. 4) gegeven bevoegdheid, Deutsche eigendommen, rechten en belangen, te liquideeren, zoo zou de netto opbrengst van een dergelijke liquidatie volgens Deutsche opvatting beschouwd moeten worden als een Deutsche betaling, welke deel uit zou maken van de totale door Duitschland te betalen annuïteit.

De rechtskundigen van de Commissie van Herstel voerden hiertegen in hoofdzaak aan, dat alle Deutsche eigendommen, rechten en belangen, welke onder de bovengenoemde bepaling van het Verdrag van Versailles vallen, op het oogenblik van in werking treden van dit Verdrag (10 Januari 1920) ophielden tot de Deutsche economische eenheid te behooren; dat de Deskundigen in 1924 (Duitschland alleen als economisch geheel hebben beschouwd, daar zij, zooals zij in hun Rapport vooropstellen, tot taak hadden de middelen te zoeken om de Deutsche begroting in evenwicht te brengen en om de markt te stabiliseeren.

Waar zij om deze reden het hun voorgelegd probleem uit economisch standpunt bekeken, meent de Commissie van Herstel niet aan te kunnen nemen, dat zij goederen, waarover Deutsche onderdanen alle beschikingsrecht hadden verloren, zouden beschouwd

hebben als te behooren tot de Deutsche economie. Dit zou dan tot gevolg hebben, dat liquidatie van dergelijke goederen enz. na 1 Sept. 1924, een daad zou zijn, die Duitschland economisch niet meer zou kunnen benadeelen.

Het Scheidsgerecht heeft nu beslist dat de meergevoemde annuïteiten niet verminderd mogen worden met de opbrengst van Deutsche goederen enz. geliquideerd of te liquideeren als boven vermeld.

Aan dit dictum zijn de volgende overwegingen toegevoegd:

Partijen zijn het erover eens, dat de aan het Scheidsgerecht gestelde vragen één gemeenschappelijken grondslag hebben, en daarom door éénzelfde redeneering kunnen worden beantwoord. Niet wordt bestreden, dat Duitschland in eenigen vorm gecrediteerd kan worden voor de opbrengst van geliquideerd Duitsch eigendom, maar dat de te betalen annuïteiten met de waarde of een deel van de waarde van deze goederen moeten verminderd worden. Dit fundamentele punt wordt in de „Overwegingen“ van het vonnis uiteengezet.

Na een herinnering aan de uitvoerige schriftelijke en mondelinge argumentatie van partijen, stelt het Scheidsgerecht op den voorgrond, dat zijn taak scherp omlijnd is door de opdracht om, evenals bij vorige gelegenheden, het Deskundigen-Rapport uit te leggen, en dat daarom dit Rapport het middelpunt is waarvan het Scheidsgerecht moet uitgaan bij de beantwoording der gestelde vragen.

Het standpunt van de Deutsche Regeering komt hierop neer, dat volgens haar de titel en de economische waarde van eigendom, rechten en belangen van Deutsche onderdanen in het gebied van een Geallieerden of Geassocieerden Staat, en de titel en economische waarde van de opbrengst daarvan, blijven bij den Deutschen onderdaan tot het oogenblik, dat de Geallieerde of Geassocieerde Staat zijn recht uitoefent, omschreven in art. 297 (b) van het Verdrag van Versailles, om dergelijke eigendommen enz. te liquideeren; en dat pas het uitoefenen van dit recht een overdracht volgens het Verdrag van Versailles beteekent, waarbij de Deutsche onderdaan, volgens het geldend recht van den Geallieerden Staat, aan dien Staat zijn eigendom, rechten en belangen overdraagt. Wanneer nu een dergelijke overdracht plaats vond sinds 1 September 1924 (datum waarop het Deskundigen-Rapport in werking trad) zoo zou dan de waarde van den overgedragen eigendom opgenomen moeten worden in de annuïteiten als een bijdrage tot de betaling daarvan of als een bedrag daaruit betaald.

Het Scheidsgerecht kan zich met deze opvatting niet vereenigen. Immers, de Deskundigen waren zakenmensen, zij zeggen dan ook, dat zij als zoodanig getracht hebben hun taak te vervullen. Meerdere citaten uit den aanvang van het Rapport worden aangehaald, welke dit uitdrukkelijk bevestigen. Om de Deutsche begroting in evenwicht te brengen, moesten van te voren vaststaande jaarlijksche bedragen gevonden worden voor Duitschlands verplichting aan de Geallieerde Mogendheden. Als bronnen, waaruit de herstellbetalingen in marken zouden voortkomen, werden aangewezen de spoorwegobligaties en de transportbelasting, de industrie-obligaties en de gewone begrooting.

Het is voorts bekend, dat de stabiliteit der markt gewaarborgd werd door het instellen van een „Transfer-Comité“, welk beoordeelt, welke bedragen in marken gedeponereerd bij den Agent-Generaal voor Herstelbetalingen, omgewisseld kunnen worden in vreemde valuta's.

De Deskundigen, wier ontwerp één geheel vormt, stelden met nadruk vast, dat zij na een nauwkeurige studie van den economischen toestand van Duitschland, de bedragen bepaalden, welke door Duitschland betaald konden worden, zonder het begrootingsevenwicht in gevaar te brengen, terwijl als veiligheidsklep voor de valuta het Transfer-Comité moet dienen.

¹⁾ Zie Ec.-Stat. Bericht., 1926, blz. 304, en 1927, blz. 100.

Het Scheidsgerecht tracht nu in dit schema de plaats te vinden voor de opbrengst der Duitsche goederen, geliquideerd in Geallieerde en Geassocieerde Staten. Met het evenwicht der Duitsche begrooting staan deze liquidaties slechts in verwijderd verband. De verplichting, voortvloeiend voor de Duitsche Regeering uit het Verdrag van Versailles, om aan haar op deze wijze benadeelde onderdanen schadevergoeding uit te keeren, kan geen aanleiding zijn om de opbrengst der liquidatie in de annuïteiten op te nemen. De vergoeding, betaald aan Duitsche onderdanen, moet beschouwd worden als een deel van Duitschland's huishoudelijke uitgaven: het vorige Vonnis van het Scheidsgerecht stelde dit uitdrukkelijk vast, onder meer overwegend, dat de annuïteiten bedoeld waren als betalingen aan Geallieerde en Geassocieerde Mogendheden en nooit aan Duitsche onderdanen.

Ook zullen de liquidaties den Duitschen markenkoers niet in gevaar kunnen brengen; immers, er heeft door liquidatie geen verkoop van marken plaats, noch overdracht van Duitsche goederen naar een ander land.

De opbrengst van deze geliquideerde goederen werd ook niet genoemd door de Deskundigen naast de drie door hen aangeduide bronnen voor de betaling der annuïteiten. De opbrengst van deze liquidatie bestaat niet uit marken en wordt niet in marken gestort op rekening van den Agent-Generaal voor Herstelbetalingen.

Ook kan de opbrengst der geliquideerde goederen niet worden beschouwd als een basis voor den aftrek van de annuïteiten. Immers, de begrooting beïnvloedt zij niet, en door de instelling van het Transfer-Comité hebben de Deskundigen gewaakt tegen een in gevaar brengen van den Duitschen wisselkoers. Het is waar dat, indien zoodanige aftrek werd toegestaan, bedragen uit het economisch systeem van Duitschland in dat der Geallieerden zouden kunnen worden overgeheveld, op tijdstippen van ongunstigen markenkoers, maar dit is niet een handelwijze, die door de Deskundigen is aangegeven.

Het Scheidsgerecht is van meening, dat het Rapport een uitlegging in breeden zin behoeft. Het feit, dat een betaling niet uitdrukkelijk genoemd wordt als onder de annuïteiten te vallen, sluit niet uit, dat zij er toch toe gerekend zou kunnen worden door haar aard of wezen. Maar ook van dezen kant bezien kan geen aanleiding gevonden worden de liquidatie-opbrengsten alsnog in te sluiten in de jaarlijksche betalingen.

En bovendien is er een passage in Hoofdstuk XI van het Rapport, waar een opsomming gegeven wordt van alle verschillende Duitsche betalingen, welke in de annuïteiten begrepen worden. Hoewel deze opsomming niet „etc.” eindigt, en dus niet exclusief kan zijn bedoeld, vestigt het Scheidsgerecht er met nadruk de aandacht op, dat daar o.a. gesproken wordt van debet-eindsaldi¹⁾, als gevolg van verrekeningen tusschen Duitschland en de Geallieerden, welke, voor zoover zij ten slotte ten laste van Duitschland worden gebracht, betaald moeten worden uit de annuïteiten.

Het Scheidsgerecht meent, dat waar hier uitdrukkelijk gezegd wordt dat *debet-saldi* niet door Duitschland naast de annuïteiten behoeven te worden betaald, er geen reden is aan te nemen, dat door liquidaties veroorzaakte *creditposten* in deze boekhouding Duitschland recht zouden geven op een credit op de annuïteiten, mede gelet op het limitatief karakter der vermelding.

De overwegingen van het vonnis eindigen met de opmerking, dat in het midden gelaten kan worden, op

¹⁾ Deze debet-eindsaldi zijn de resultaten van een in het Verdrag van Versailles voorgeschreven en geregelde administratieve procedure, waarbij privaatrechtelijke vorderingen en schulden van Duitschland ten opzichte der Geallieerde Staten, geboekt en onderling verrekend worden.

welk oogenblik in juridischen zin de eigendom der geliquideerde goederen verloren zou zijn gegaan voor den Duitschen eigenaar. Vast staat echter, dat de economische waarde van dit recht voor den Duitschen eigenaar voor het grootste deel vernietigd werd door het in werking treden van de bepalingen van artikel 297 van het Verdrag van Versailles. Dit feit moet den Deskundigen bekend geweest zijn in 1924; als zakenmensen hebben zij terecht de problematieke waarde van deze goederen niet in aanmerking genomen in hun berekeningen van wat door Duitschland kon worden betaald en wat onder de annuïteiten moest worden gerekend.

Deze overwegingen hebben het Scheidsgerecht ertoe gebracht, de haar gestelde vragen alle ontkennend te beantwoorden.

MAZEL.

DE FINANCIËLE PERSPECTIEVEN VAN NEDERLANDSCH-INDIË.

III (Slot).

Voor al indien een vergelijking wordt gemaakt met zoovele andere landen, die uit de oorlogs- en crisisjaren een groote ongedekte schuld hebben overgehouden staat de Indische financiële positie er in zooverre zeer gunstig voor, dat de schuld van het land althans voor een zeer groot deel door direct rendabel bezit is gedekt. Onvermengd kan de blijdschap hierover niet zijn, omdat naast deze licht- de schaduwzijde in het oog moet worden gehouden: de uiterst geringe kapitaalkracht en de gebrekkige economische capaciteit der Inlandsche bevolking, de smalle economische basis van het Indisch budget, welks aspect in hooge mate van de uitkomsten van een achttal export-cultures afhankelijk is.

Met het oog hierop kan het slechts worden toegejuicht, dat de Regeering na het einde van de bezuinigingsperiode weerstand heeft geboden aan den herhaaldelijk op haar geoeffenden aandrang om zoowel gewone als buitengewone uitgaven uit te zetten en een ruimere leeningspolitiek te voeren, ook al mocht tengevolge daarvan het gedurende de crisisjaren ontstane tekort niet of slechts ten deele kunnen worden afgedekt.

Reeds thans legt de leeningsdienst een zwaren druk op het economisch zoo zwak gefundeerd Indisch budget, het is allereerst in het welbegrepen belang der Indische bevolking zelve, dat deze druk niet zonder noodzaak en de uiterste behoedzaamheid wordt verzwaaard. Dat deze gedachte ook aan de financiële politiek der komende jaren ten grondslag zal moeten liggen weet ieder, die ook maar eenigszins in de geheimen van den Indischen leeningsdienst is ingewijd.

Aan den anderen kant mag het begrotingsbeleid, ook niet eenzijdig op de versterking der vermogenspositie worden gericht. Het bestuur van een land is nu eenmaal iets anders dan het beheer eener naamlooze vennootschap en ook door een financiële politiek, welke te zeer en als bij uitsluiting de verbetering der financiële positie zou beoogen, zouden de werkelijke belangen van het land worden opgeofferd.

De gevaren, die het Indische begrotingsbeleid bedreigen, de richting welke dit beleid heeft te volgen, zijn in deze kenschetsing besloten. Natuurlijk geldt voor ieder land, dat de vermogenspositie moet worden bewaakt en tevens aan sociale en economische noodden moet worden tegemoetgekomen, doch voor Nederlandsch-Indië is dit probleem daarom zoo ongemeen moeilijk, omdat enerzijds naar reeds opgemerkt de economische basis van dit budget zoo zwak is, anderzijds de overheidstaak in zoo menig opzicht nog tot zoo geringe ontwikkeling is gekomen en voor aanzienlijke uitbreiding vatbaar is.

Theoretisch is, naar vanzelf spreekt, een zoo groot mogelijke geleidelijkheid gewenscht: een rustige uitzetting der overheidstaak gepaard gaande met een gestadige verbetering van geschokte vermogenspositie. Het feitelijk verloop echter kan ertoe dwingen, heeft

naar uit het voorgaande genoegzaam is gebleken er inderdaad toe gedwongen om dan in de eene dan in de andere richting verder te gaan, dan met dien eisch in overeenstemming is. En daaruit weer valt te verklaren, dat ook de critiek in een dezer beide richtingen geuit wel eens iets te hoog van den toren blaast.

Er thans toe overgaande om enkele toekomstvragen in beschouwing te nemen moge ik allereerst een korte bespreking wijden aan de wijze van uitvoering der Indische bedrijvenwet.

Te dien aanzien doet zich de volgende strijdvraag voor. Gelijk uit het voorgaande blijkt, heeft bij sommige uitzetting van kapitaalsuitgaven, „kapitaalsverwatering” plaats gevonden. Mag nu bij het vaststellen der openingsbalans een afschrijving ineens op dit kapitaal plaats vinden, waardoor naar vanzelf spreekt voor de overgekapitaliseerde bedrijven de druk van rente en afschrijving belangrijk zal worden verlicht?

Mr. Trip heeft zich in een artikel over de leeningspolitiek in In- en Uitvoer met grooten nadruk tegen afschrijving in eens uitgesproken. Door zoodanige handelwijze zou het nut van de Bedrijvenwet vrijwel illusoir worden gemaakt, zouden grootendeels fictieve kapitaalrekeningen worden geopend en zou de toepassing der Bedrijvenwet tengevolge van de vele technische moeilijkheden ad calendae graecas worden verschoven. Derhalve zal een soortgelijke gedragslijn moeten worden gevolgd als in Nederland bij de invoering der Bedrijvenwet, waar alleen een jaarlijkse afschrijving is toegepast en dus bij een afschrijvingspercentage van 2 pCt. van de 49 jaren geleden in het bedrijf gestoken sommen nog 2 pCt. wordt opgenomen, van de op een na de oudste groep 4 pCt. enz.

In het hierboven kort weergegeven betoog van Mr. Trip wordt m.i. het woord „fictief” wel eenigszins on-eigenlijk gebruikt. In de particuliere onderneming heeft de afschrijving op het kapitaal ingeval van overkapitaliseering toch juist de bedoeling om een zuivere voorstelling te geven van de werkelijkheid, op grond van eenzelfde overweging zou ook de voorgestelde afschrijving op het in de Indische landsbedrijven gestoken kapitaal kunnen worden verdedigd. En het is de bedoeling van de Bedrijvenwet om het beheer der overheidsondernemingen dat der particuliere bedrijven zoo getrouw mogelijk nabij te doen komen.

Terecht beschouwt men de periodieke taxatie van de in een gemeentelijk grondbedrijf ingebrachte onroerende goederen als een der grondzuilen, waarop het beheer van zoodanig bedrijf berust. Uit een oogpunt zoowel van reële met de feiten strookende voorstelling als mede van solide beheer. Mr. Trip zou stellig wel, gesteld hij werd tot een uitspraak hierover ge-roepen, de laatste zijn om zich tegen de periodieke taxatie en de op grond daarvan eventueel plaats vindende afschrijving op de waarde van de in het grondbedrijf gebrachte gronden te verzetten.

Nu is zeer zeker de periodieke taxatie en daarmee gepaard gaande afschrijving het noodzakelijk pendant van de geheele of gedeeltelijke bijschrijving van de exploitatieverliezen der nog niet bouwrijpe gronden op de waarde dier gronden doch daarnaast kan men beide, zoowel bij- als afschrijving, in een meer algemeen licht bezien.

Het resultaat van de gevolgde werkwijze komt hierop neer, dat van het kapitaal in het gemeentelijk grondbedrijf aanwezig, een zooveel mogelijk met de werkelijkheid strookende voorstelling wordt gegeven. Deze eisch dient naar mijn meening voor alle overheidsbedrijven te gelden; dat slechts bij gemeenschappelijke grondbedrijven zoo sterk behoefte is gevoeld aan hertaxatie, is mede te verklaren uit de groote waardewisseling, waaraan het in deze bedrijven gestoken kapitaal onderhevig is.

Daarom gaat ook m.i. het door Mr. Trip gedane beroep tot navolging van de in Nederland in 1912 gevolgde werkwijze niet op. Want dat er toch wel een zeer groot verschil is tusschen het jaar 1912 en het tijdstip van inwerkingtreden der Indische bedrijvenwet

indien de aan dat jaar en dat tijdstip voorafgegaane perioden onderling worden vergeleken, spreekt van zelf.

Theoretisch stelt het hierboven verdedigde standpunt niet minder zware eischen aan het financieel beheer en is het zeker niet minder solide dan dat door Mr. Trip ingenomen. Want het spreekt vanzelf, dat ook hier als bij de gemeentelijke grondbedrijven de afschrijving op het kapitaal feitelijk gepaard zou moeten gaan met aflossing van schuld e.g. reservevorming in een betrekkelijk kort tijdsverloop.

Echter moet op het woord „theoretisch” wel eenige nadruk worden gelegd. Inderdaad zou, indien bleek, dat stel honderd millioen moest worden afgeschreven, de eisch moeten worden gesteld, dat deze intèring in zeer korten tijd, bijv. een vijftal jaren, ongedaan zou worden gemaakt. Doch het spreekt vanzelf, dat hierbij met praktische mogelijkheden rekening moet worden gehouden. Er bestaat dus in zooverre verschil met de opvatting van Mr. Trip, dat de overkapitaliseering door middel van afschrijving ten laste van den algemeenen dienst wordt gebracht en niet drukt op de bedrijven, doch ook, dat het opheffen der intèring van het algemeen financieel aspect afhankelijk wordt gesteld. M.a.w. de onmiddellijk uit de cijfers blijkende intèring, namelijk het in vroegere jaren ontstane tekort op den gewonen dienst, was, naar uit de in het voorgaande gegeven uiteenzetting bleek, op 1 Januari 1928 vrijwel ingehaald, daarnaast echter heeft een intèring van meer verborgen aard plaats gevonden, welker omvang eerst na zeer nauwkeurig en gedetailleerd onderzoek kan worden vastgesteld. Op dit punt zal insgelijks zooveel mogelijk naar herstel moeten worden gestreefd, doch de mate van het „moeten” worde ook hier weer van het „kunnen” afhankelijk gesteld.

In dit verband nog een enkele opmerking over de ontwikkeling van den leeningsdienst in de eerstkomende jaren. Gelijk bekend, is de aflossing op de leeningen niet afhankelijk van de afschrijving op het in de bedrijven gestoken kapitaal, welke tot tijd en wijle de bedrijvenwet van toepassing is geworden geen invloed heeft op de begrooting. Alleen is het duidelijk, dat het ideaal van de bedrijvenwet zooveel mogelijk wordt verwezenlijkt, indien regelmatig en behoorlijk aflossing plaats vindt. In dit licht moet de z.g. extra schulddelging ter compensatie van het uitsel van aflossing op de Engelsche en Amerikaansche leeningen worden bezien; het Land is vooralsnog niet verplicht tot aflossing, mist zelfs het recht daartoe, echter moet uit een oogpunt van goed financieel beheer langs anderen weg naar schuldvermindering worden gestreefd.

Aan de extra-schulddelging gedurende de jaren 1926—1933 ligt voorts een annuïteitsgedachte ten grondslag, welke echter in de cijfers niet onmiddellijk tot uitdrukking komt.

De bedoeling immers is om door de extra-aflossingen een zoodanige vermindering van rente in de jaren 1932 en 1933 te verkrijgen, dat de sprong van den leeningsdienst ten gevolge van de alsdan een aanvang nemende verplichte aflossingen op de dollar- en sterlingleeningen wordt opgeheven. Het meest sprekend zou deze bedoeling tot uiting zijn gekomen, indien teruggerekend van het jaar 1933 tot en met 1926 de totale druk van rente en aflossing over de verschillende begrootingsjaren zou zijn geëgaliseerd.

De Regeering was echter van oordeel, dat door zoodanige egaliseering het begrootingsevenwicht van de eerstkomende jaren te zeer in gevaar zou worden gebracht, daarom werden de voor extra-schulddelging uitgetrokken bedragen zoo verdeeld, dat de totale leeningsdienst van 85 millioen in het jaar 1926 toeneemt tot 92 millioen in 1933, waarna in 1934 weer een vermindering van circa 2 millioen plaats vindt en in de jaren 1935 e.v. de leeningsdienst telken jare weer gewoon met de door de aflossingen bespaarde rente vermindert.

Door de conversie 1926 is het verloop van den leeningsdienst, met inachtneming van de extra-schulddelging, aldus gewijzigd:

1927	81,9 mm.
1928	82,8 "
1929	83,8 "
1930	84,7 "
1931	85,6 "
1932	86,5 "
1933	87,1 "
1934	86,4 "

Het bedenkelijke van het noodgedwongen aanvaarden accres behoeft wel geen betoog, te meer omdat zelfs tegen een gelijkblijvenden leeningsdienst, in welk geval de voor extra-schulddelging uitgetrokken sommen telken jare slechts met het bedrag der vrij gekomen rente toenemen, ernstige theoretische bezwaren bestaan.

Eindelijk moge nog worden opgemerkt, dat de verlichting van den leeningsdienst in de jaren 1935 e.v. nog iets verder gaat dan uit de stukken blijkt. Aldaar wordt slechts gesproken van *rente-vermindering*, daarnaast echter ondergaat het leeningsplan der dollar- en sterlingleeningen ook in zooverre wijziging, dat jaarlijks minder moet worden *afgelost*. Immers zullen onder de uitgelote stukken zich telkens enkele bevinden, die door het Land zijn aangekocht en gecanceld. In totaal wordt aangekocht tot een nominaal bedrag van circa 75 miljoen gulden, de vermindering der jaarlijksche aflossing bedraagt dus circa 2 à 3 miljoen, een precies cijfer is niet op te geven, omdat de leeningen een verschillenden looptijd hebben.

In geval eener eventueele conversie der leeningen 1921D, 1922A en 1923C, die een korteren looptijd hebben dan 40 jaar (namelijk resp. 30, 25 en 30 jaar), zal moeten worden overwogen of aan de leening(en) tot conversie dienende een langere looptijd ware te geven dan de nog resterende looptijd der geconverteerde leeningen.

Hiendoor zou eenige verdere verlichting van den leeningsdienst worden verkregen.

Een enkele opmerking over conversiemogelijkheden.

Op het oogenblik zijn converteerbaar de leeningen 1915, 1916 en 1917, met ingang van 1 Juni van dit jaar de 5 pCt. leening 1923A, met ingang van 1 September 1929 de 6 pCt. leening 1923D. Indien het mogelijk is om al deze leeningen op een rentebasis van 4½ pCt. te converteeren, zou een rentebesparing worden verkregen van circa twee miljoen gulden.

Eventueele conversie der dollar- en sterlingleeningen is eerst mogelijk op het tijdstip, dat de aflossingen op die leeningen een aanvang nemen. En dan zal zich het bezwaar doen gevoelen van sterk onder pari uitgegeven leeningen, dat op zoo uitnemende wijze in het z.g.n. Colwijnrapport (pag. 51 e.v.) is uiteengezet, namelijk gedeeltelijke inconvertabiliteit. Om een sterk voorbeeld te noemen: de reële rente der 5½ pCt. leening 1921D bedraagt circa 7 pCt.. Conversie is uiteraard eerst mogelijk indien de rentestand lager is dan 5½ pCt. En vindt conversie plaats, dan moet voor de berekening van de reële rente ook gedurende den looptijd der conversieleening de rente-opslag in rekening worden gebracht, die correspondeert met het verschil tusschen conversie en parikoers. M.a.w. ook na eventueele conversie der dollar- en sterlingleeningen blijft de reële rente van de Indische Schuld nog boven den geldenden rentestand.

Met het totaal disagio van de dollar- en sterlingleeningen tot een som van 44,6 miljoen correspondeert een rente-opslag van bijna 6 miljoen 's jaars, zoodat evengenoemd blijvend en onconverteerbaar verschil tusschen de gemiddelde rente der Indische leeningen en den geldenden rentestand circa ½ pCt. draagt.

Voor de verdere beoordeeling van de financieele perspectieven van Nederlandsch-Indië dient aan een

drietal punten in het bijzonder aandacht te worden geschonken.

Het eerste betreft de financieele verhouding tot het moederland. Aan het bestaan van een zoodanige verhouding werd Indië nog onlangs herinnerd door het besluit om de kosten van het Bureau van den Gemeentende voor Indische Zaken, hetwelk midden 1927 werd opgericht en formeel zoowel als staatsrechtelijk tot het Departement van Koloniën, dus tot de Nederlandsche administratie behoort, ten laste van de Indische begrooting te brengen. Op den duur zou dit toch moeten geschieden, daar het de bedoeling is, om dit bureau in een eigen orgaan van het Indisch bestuur, het z.g. Indisch agentschap, om te zetten. Echter is, naar het schijnt, wel een overgrootte en niet geheel noodige haast betoond.

Principieel en financieel belangrijker is de verdeling der vlootuitgaven tusschen Nederland en Indië. Naar bekend, is in de laatste jaren, met feitelijke buitenwerkstelling van het K.B. in Ned. Stbl. 1891, No. 141, op een nieuwe regeling voor deze verdeling vooruitgelopen en een grooter deel der totale uitgaven ten laste van Indië gebracht dan met evengenoemd K.B. overeenkomt. Protest van de zijde van den Volksraad is een en andermaal niet uitgebleven, o.a. tegen het feit, dat aankoop van vliegtuigen aanvankelijk voor de helft ten laste van de Indische begrooting komende, daarna voor het geheel daarop werden gebracht. Bij de behandeling der begrooting voor 1928 werd een amendement-Kerfikkamp aangenomen, daartoe strekkende om Nederland een deel van de kosten voor vliegtuigenbouw te doen dragen. Daar de Regeering zich niet met dit amendement kon vereenigen, vond toepassing plaats van artikel 108, lid 2 der Indische Staatsregeling.

Vergelijkt men de ontwikkeling der marine-uitgaven in Nederland en Indië, dan blijkt, dat in beide landen na 1922 een aanzienlijke vermindering plaats vindt. In Nederland blijft deze vermindering gehandhaafd, in Indië daarentegen niet, na 1924 nemen de marine-uitgaven weer toe en bereiken in 1928 weer het peil van 1921. Een en ander moge blijken uit onderstaand overzicht:

Marine-uitgaven Indië en Nederland (niet-militaire uitgaven inbegrepen).

	In millioenen gulden.							
	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
Indië.....	35.-	37.2	25.2	19.4	23.9	31.-	33.9	35.4
Nederland.	50.9	52.2	41.1	40.3	43.6	44.1	41.-	40.5

Heropening van de debatten over het door wijlen senator Van Kol, ten aanzien van de verdeling der marine-uitgaven, ingenomen standpunt, mag practisch uitgesloten worden geacht.

Juist echter met het oog op het ten aanzien van deze uitgaven ingenomen standpunt is het zaak om aan een ander punt der verdeling van fiscale bevoegdheden tusschen Nederland en Indië alle aandacht te schenken.

Allereerst dient er op te worden gewezen, dat pensioenen, tractementen enz. door niet-ingezetenen uit de Indische schatkist genoten, schotvrij zijn tegenover den Indischen fiscus (verg. art. 1 van de herziene ordonnantie op de I.B. 1920, die van dezen vorm van belastingplichtigheid niet rept). Nederland belast deze opbrengsten wel (verg. art. 2 jo. art. 24, wet I.B. 1914) met één uitzondering, namelijk indien de belanghebbende hier te lande woont. (artikel 36). Deze uitzondering mist directe betekenis, daar het aantal Nederlandsche gepensioneerden enz. hier te lande wonende, met een lampje is te zoeken. Zij is blijkbaar uitsluitend als „invite" bedoeld (verg. ook Sinnighe Damsté, 3de druk, pag. 252). De wederkeerigheid bestaat dus slechts in naam, niet in wezen. En zoodoende wordt in feite aan Indië een heffing onthouden, welke Nederland wel voor zich opeischt en die ook geheel in overeenstemming is met de door de technische Volkenbondscmissie, ingesteld voor het vraagstuk der

dubbele belasting, geformuleerde desiderata (verg. rapport Genève 1927, ontwerp-conventie, art. 8). Uit een oogpunt van fairheid van wetgeving ware schraping van artikel 36 I.B. 1914 gewenscht.

Indien Indië alsdan er toe overgaat om gepensioneerden enz. in Nederland te belasten, doet het niet anders dan van zijn goed recht gebruik maken. Voor dubbele belasting van in Nederland wonende belastingplichtigen behoeft niet te worden gevreesd, daar art. 99, wet I.B. 1914 alsdan van toepassing wordt.¹⁾

Theoretisch moeilijker is een ander vraagstuk, namelijk dat van belasting van in Nederland gevestigde naamloze vennootschappen. De in Nederland gevestigde naamloze vennootschap, die in Indië een bedrijf uitoefent en op grond daarvan over de „Indische winst” in de vennootschapsbelasting wordt aangeslagen, wordt ruw uitgedrukt voor de met de Indische winst corresponderende uitdeelingen slechts gedeeltelijk, namelijk met de helft belast (art. 27 wet dividend- en tantiëmebelasting). Op zichzelf is dit in overeenstemming met evengoemde ontwerp-conventie van de Volkenbondcommissie; artikel 4 en 2 van het ontwerp stellen vast, dat dividenden en tantiëmes belast kunnen worden door het land waar zich de „direction effective” van de onderneming bevindt. Echter moet volgens artikel 10 der ontwerp-conventie van de inkomstenbelasting worden afgetrokken het bedrag van de in den vreemde geheven zakelijke belasting i.c. dus de vennootschapsbelasting, dan wel van de belasting, die Nederland over de door de vennootschapsbelasting getroffen winst zou hebben geheven. Weliswaar vindt volgens het slot van artikel 10 deze aftrek niet plaats, indien het land van den ingezetene insgelijks zakelijke belastingen heft, waardoor het in den vreemde belaste bronnen-inkomen zou worden getroffen. Deze bepaling heeft echter kennelijk en ook volgens de toelichting de bedoeling om te voorkomen, dat de ingezetene die bronnen van inkomen in den vreemde heeft in vergelijking met andere belastingplichtigen zou worden bevoordeeld. In het onderhavige geval zou weliswaar volledige aftrek van de vennootschapsbelasting te ver gaan, doch aan den anderen kant zou bij gebreke van *eenigen* aftrek het doel: voorkomen van dubbele belasting niet worden bereikt, omdat de belastingplichtige eigenaar van Indische aandelen behalve door vennootschapsbelasting en Nederlandsche inkomstenbelasting ook, zij het ten deele, door dividend- en tantiëmebelasting wordt getroffen.

Het verschil in karakter tusschen vennootschapsbelasting en dividend- en tantiëmebelasting, maakt de formulering eenigszins moeilijk. De bedoeling is echter, naar ik hoop, duidelijk. Billijk ware een zoodanige regeling, dat de totale aanslag van den in Nederland wonenden bezitter van Indische aandelen in vennootschapsbelasting en dividend- en tantiëmebelasting gelijk is aan den bezitter van Nederlandsche aandelen in dividend- en tantiëmebelasting, derhalve restitutie van de dividend- en tantiëmebelasting ter gelegenheid van den aanslag in de I. B. Weliswaar is van een aanslag in juridischen zin in genoemde belastingen voor den individueelen aandeelhouder geen sprake, doch wel, althans voor dengene, die de leer der juridische constructie verwerpt, in fiscalen zin en daar komt het in dezen op aan. Dus handelend zou Nederland zich op het standpunt plaatsen, dat voor zoover aandeelhouders en tantiëmisten in Nederland wonen, aan afzonderlijke belasting voor het land waar zich de „leiding” der onderneming bevindt geen behoefte bestaat en met heffing van I.B. genoegen kan worden genomen. Daarmede is niet gezegd, dat de Indische vennootschapsbelasting zou moeten worden verhoogd, doch zij die erover klagen, dat het kapitaal door de hooge belasting hier te lande wordt afgeschroefd, dienen wel te bedenken, dat Nederland daar-

¹⁾ Verg. ook de beschouwingen van Mr. M. W. J. Treub in zijn bekende belastingnota over de financiële verhouding Nederland en Indië, pag. 87 e.v.

aan in evenredigheid wellicht nog meer schuldig is dan Indië. En het spreekt vanzelf, dat de Indische schatkist van eventueel meerdere toestrooming van kapitaal als gevolg van vermindering van belastingdruk, automatisch zou profiteren.

Over het tweede punt: de financiële verhouding tot provinciën, regentschappen, gewesten en stadsgemeenten slechts een enkel woord. 's Lands financiën zijn aan die van provinciën en regentschappen door een sluitpostregeling, aan die van stadsgemeenten en gewesten door enkele uitkeeringen vastgekoppeld.

Het financieel ontoelaatbare van een sluitpostregeling behoeft wel geen nadere toelichting. Meer en meer blijkt dat het een groote fout is geweest tot uitvoering der bestuurs hervorming over te gaan zonder de financiële consequenties onder het oog te zien en een behoorlijke financiële regeling te treffen. De hoop moge worden uitgesproken, dat de Commissie voor de financiële verhouding er spoedig in slage zulk een regeling te ontwerpen, waardoor het mogelijk zal zijn om aan de slotpostuitkeering een einde te maken.

Volgens den regel, dat een goed opgezette bezuiniging elders aanvangt, zijn destijds de z.g.n. accresuitkeeringen aan stadsgemeenten en gewesten sterk besnoeid en op de aldus besnoeide bedragen gefixeerd. Wil de gemeentelijke taak niet te zeer verschrompelen, zoo zal het wel onvermijdelijk blijken om na de jaren van beperking thans weer eenigszins de teugels te gaan vieren, o.a. valt te denken aan de noodzaak van verbetering van het wegennet, kampongverbetering enz.

Zeer noodig zal het echter zijn, dat op de financiële gestie der gemeentebesturen nauwlettend toezicht wordt gehouden, o.a. bij de discussie over de twee miljoensleening der gemeente Batavia, waaraan door gedeputeerden van West-Java goedkeuring werd gehouden (aan welk besluit de Regeering haar zegel hechtte), is deze noodzaak wel zeer duidelijk gebleken. Verdere verscherping van dit toezicht, financieel deskundige leiding daarvan zal met het oog op de eischen, die thans reeds en in de toekomst wellicht nog meer voor een goede verzorging van de taak der locale resorten aan 's Lands financiën worden gesteld, onafwijsbaar blijken.

Tenslotte, en dat is het laatste punt, waarop ik wilde wijzen, is zelf-critiek geboden. Eén ding is zeker: de financiële ontwikkeling der laatste jaren heeft wel geleerd, dat een betrekkelijk snel accres van uitgaven, zij het nauwkeurig getoetst aan een afhankelijk van het middelen-accres voor Indië, nu eenmaal onvermijdelijk is. Wat den gewonen dienst betreft is van de bezuiniging weinig meer overgebleven en daarenboven hebben zoo ingrijpende maatregelen als bestuurshervorming, salarisregeling e.d. tot aanzienlijke vermeerdering van uitgaven geleid. Ook is gebleken, dat met enkele bezuiniging, hoezeer destijds volstrekt noodzakelijk, geen afdoende en duurzame verbetering wordt bereikt. De naar beneden gedrukte uitgaven springen als een duiveltje in een doos na eenigen tijd weer met te meer kracht omhoog, zooals het geval was ten aanzien van leger, politie en gebouwdienst. Des te meer echter zal het noodig zijn om, wil men niet telkenmale vastloopen, naar doelmatige en economische organisatie, taakverdeling en werkwijze te streven. Ongewijfeld valt op dit gebied hier te lande ook thans nog veel te verbeteren. Het financiële gezichtspunt zal daarbij tot leidster moeten dienen, voor alles is dan ook noodig een gedetailleerd overzicht van de geheele landsadministratie in al hare onderdeelen en van de daaraan verbonden financiële consequenties in zoo nauwkeurig mogelijke analyse. In dit verband moge de hoop worden uitgesproken, dat de herinrichting der landsbegroting, welke nu reeds een vijftal jaren op het program staat en welk onderwerp blijkens de aldaar gevoerde besprekingen ook de voortdurende aandacht heeft van den Volksraad, tot krachtige en spoedige uitvoering moge komen. Dan eerst zal het

ook mogelijk zijn om de economische reproductiviteit der landsuitgaven, welke ondanks de noodzaak van bevordering van cultureele belangen voor Indië zoo bitter noodig is, tot een onderwerp van nauwkeurig onderzoek te maken.

Noodzaak om de intering van vroeger jaren nog verder in te halen, onvermijdelijkheid om de uitgaven in overeenstemming met het accres der middelen verder uit te zetten, wenschelijkheid van verdere vermindering van belastingdruk (al is rationeele verplaatsing meer urgent), ziedaar de moeilijke taak waarvoor het Indische financieele beleid onder op het oogenblik weinig gunstige voorwaarden is geplaatst en die waakzaamheid en behoedzaamheid zoowel naar buiten als in eigen boezem gebiedend noodzakelijk maakt.

B. J. F. STEINMETZ.

Weltevreden, April 1928.

IJZER EN STAAL IN 1927.

I.

In tegenstelling met 1926, toen de staking der Engelsche mijnwerkers en de oprichting van het Internationale Ruwstaalkartel het marktbeeld zeer sterk beïnvloedden, was 1927 een jaar, dat vrij gelijkmatig verliep voor de ijzer- en staalindustrie. De prijzen waren laag:

Stafijzer f.o.b. Antwerpen p. E. t. 1927		1926	
hoogste prijs....	107½ sh.	116 sh.	
laagste "	92 "	92 "	
gemiddelde "	96 "	103 "	
Gieterij-ijzer f.o.b. Antwerpen p. E. t.			
hoogste prijs....	80 "	90 "	
laagste "	57 "	58 "	
gemiddelde "	64 "	72 "	

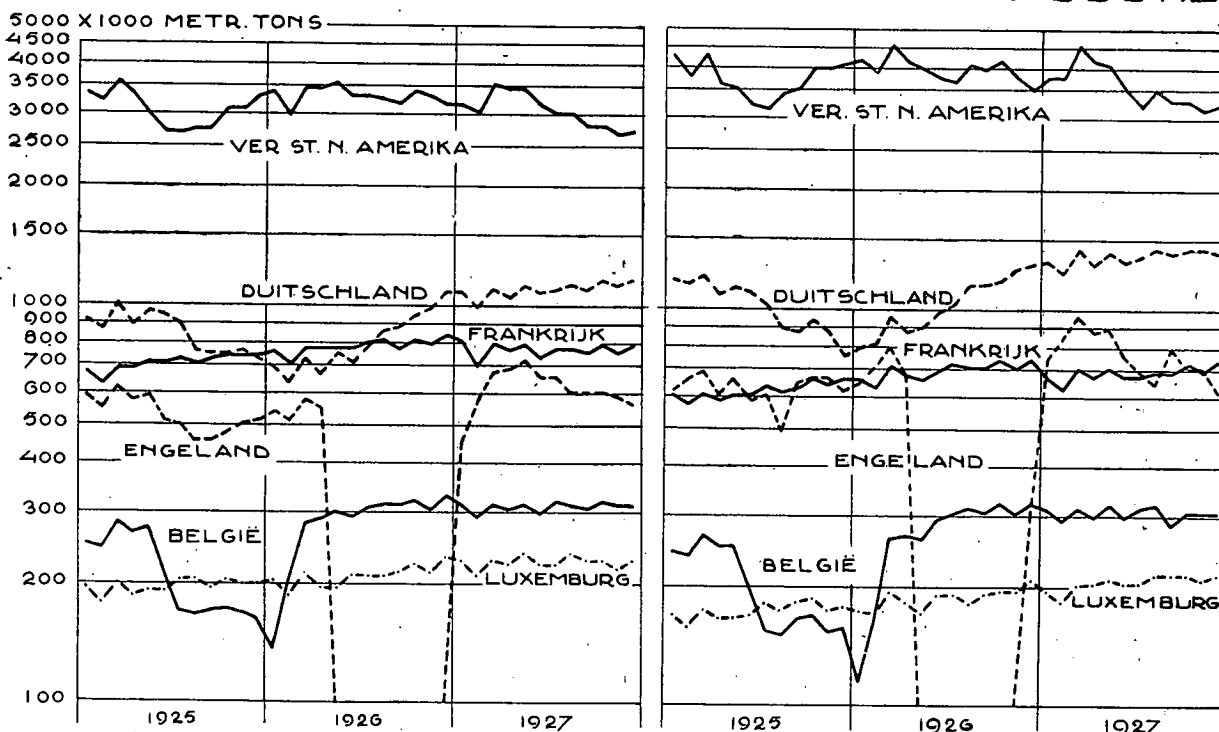
De verhoogde export-drang van de Fransche ijzer- en staalindustrie, een gevolg van het verminderde opnemings-vermogen van de binnenlandsche markt na de feitelijke stabilisatie van den franc in Dec. 1926, speelde bij de prijsvorming op de wereldmarkt een belangrijke rol. Frankrijk exporteerde in 1927 bijna 40 pCt. meer ijzer en staal dan in 1926, bij een productie die iets lager was dan het vorige jaar, terwijl de markt, o.a. in verband met de gebeurtenissen in het Verre Oosten, verre van willig was. Zeer waarschijnlijk zou het prijsniveau nog meer gedrukt zijn geworden, ware het niet, dat Duitschland — daartoe in

staat gesteld door de gunstige binnenlandsche conjunctuur — zich bij den export kon beperken. De van het Internationale Ruwstaalkartel verwachte invloed op de prijsvorming bleef uit. Zooals vroeger in bijzonderheden in dit blad werd uiteengezet, moet de oorzaak hiervan worden gezocht in allerlei bijkomstige omstandigheden, waardoor van een min of meer juiste aanpassing van de productie aan de vraag geen sprake was en vooral in het ontbreken van internationale syndicaten, die, in aansluiting op het kartel, den afzet en de prijzen regelen. De v.n.l. van de zijde der Duitsche ijzer- en staalindustrie steeds weer ondernomen pogingen om tot de vorming van dergelijke syndicaten te komen, werden tot nu toe niet met succes bekroond. Een uitzondering moet worden gemaakt voor het walsdraad-syndicaat, dat in October 1927 voorloopig voor 6 maanden tot stand kwam, en onlangs tot einde 1928 is verlengd. Hierbij zijn Duitschland, België, Frankrijk, Luxemburg aangesloten; dezer dagen werd bericht, dat Tsjecho-Slowakije, Oostenrijk en Hongarije zich hebben verbonden niet beneden de prijzen van het syndicaat te noteeren.

Het West-Européesche gieterij-ijzerkartel, dat Frankrijk, België en Luxemburg omvat, werd tot 1 Januari 1929 verlengd. Ook hier liepen pogingen om tot nauwere aaneensluiting te komen en behalve de prijzen, ook de productie te regelen, op niets uit. In verband hiermede kon het Roheisenverband er nog niet toe besluiten tot het kartel toe te treden. Intusschen was van prijsregelenden invloed van het kartel nog weinig te merken. Wel werden van tijd tot tijd exportprijzen vastgesteld, doch de markt bewoog zich meestentijds op een lager niveau, mede als gevolg van de politiek van het kartel zelf, dat den deelnemers toestemming gaf lagere dan de officieele prijzen te noteeren, indien dit in verband met de manipulaties van outsiders noodzakelijk was.

Zooals de grafiek van de productiecijfers doet zien, was zoowel de ruwijzer- als de ruwstaalproductie in 1927 in de meeste landen vrij stabiel. Een uitzondering hierop maken de Ver. Staten van N.-Amerika, waar na Maart een scherpe daling intrad, en Engeland. Hier ging de productie, na de hervatting van den arbeid in de kolenmijnen in December 1926, steil omhoog, wat moet worden toegeschreven aan de opzaming van orders gedurende de staking. Na Mei trad een daling in, die voor staal zeer sterk was. De

RUWIJZERPRODUCTIE RUWSTAALPRODUCTIE

jaartotalen voor de verschillende landen zijn als volgt (x 1000 metr. tonnen):

	Ruwijzer		Ruwstaal	
	1927	1926	1927	1926
Ver. Stat. v. N.-Amerika	37.151	39.696	43.730	47.687
Duitschland	13.103	9.644	16.305	12.342
Frankrijk	9.297	9.393	8.275	8.430
Engeland	7.409	2.481	9.244	3.617
België	3.751	3.399	3.708	3.374
Luxemburg	2.723	2.512	2.471	2.244
Wereldproductie	86.400	78.700	100.700	93.000

* * *

Zooals in het vorig jaaroverzicht (E.-S. B. van 11 Mei 1927) werd vermeld, kwam in den malaise-toestand van de ijzer- en staalindustrie van Duitschland een belangrijke verbetering, toen halverwege 1926 de kolenmijnbouw, dank zij de Engelsche kolonstaking, in staat werd gesteld zijn zeer groote voorraden te verkopen en het vrijgekomen kapitaal te gebruiken voor allerlei rationalisatie-maatregelen. De hierdoor in het leven geroepen vraag naar constructiewerk, machines, enz. kwam indirect de ijzer- en staal-produceerende industrie ten goede. De productie begon sterk op te loopen en zij handhaafde zich in 1927 op een zeer hoog niveau. Deze stabiliteit was voor een belangrijk deel te danken aan de verbetering en vernieuwing van het productie-apparaat, in 1926 begonnen, voornamelijk met behulp van vreemd kapitaal, en in 1927 verder voortgezet. De ruwijzerproductie was in 1927 bijna 37 pCt., de ruwstaalproductie ruim 32 pCt. hooger dan in 1926, en voor het eerst na den oorlog werden de cijfers van 1913 — voor wat het tegenwoordige Duitse grondgebied betreft — niet alleen bereikt, doch zelfs zeer belangrijk overtroffen. De Duitse export, die in 1926, ook al weer dank zij de Engelsche staking, sterk kon worden opgevoerd, moest begin 1927, toen de Engelsche ijzer- en staalindustrie weer op de wereldmarkt terugkeerde, worden ingekrompen. Ingevolge een overeenkomst met hare partners in het Internationale Ruwstaalkartel beperkte de Duitse ijzer- en staalindustrie zich, verder gedurende 1927 bij den export, hiertoe in staat gesteld door de groote vraag van het binnenland. Bij het lage prijsniveau van de wereldmarkt kon dit niet anders dan gunstig werken. Hientegenover staat, dat zij de verwerkende industrie de grondstoffen voor te exporteerende machines, constructiewerk, enz. levert tegen prijzen, die slechts weinig liggen boven die van de wereldmarkt, zoodat zij voor een belangrijk deel van haren binnenlandschen afzet niet de voordeelen geniet van de zeer hoge prijzen, welke voor de Duitse afnemers harer producten gelden. In verband hiermede wordt hem, die wijst op de gunstige conjunctuur, waarvan de Duitse ijzer- en staalindustrie nu reeds zoo geruimen tijd de vruchten plukt, gewoonlijk onder het oog gebracht, dat slechts van een „Mengenconjunctuur” sprake is.

Bij een zoo sterk opgevoerde ijzerproductie nam uiteraard ook de invoer van ertsen zeer belangrijk toe. Zij bedroeg in 1927 17,4 mill. ton tegenover 9,5 mill. ton in 1926. De helft van deze ertsen was van Zweedschen oorsprong (8,7 mill. ton), Spanje voerde 3,1 mill. ton, Noord-Afrika ruim 1 mill. ton in, New Foundland (Wabana-erts) leverde 808.000 ton. Terloops zij hier opgemerkt, dat men dan de helft van deze ertsen over Rotterdam naar Duitschland werd doorgevoerd. Volgens onze handelsstatistiek was het kwantum in 1927 niet minder dan 10,4 mill. ton tegenover 5,4 mill. ton in 1926.

Eind 1927 dreigde de goede gang van zaken in de Duitse ijzer- en staalindustrie verstoord te zullen worden door moeilijkheden met de arbeiders, die het afloopen van het contract betreffende loonen en werktijden per 1 Januari 1928 aangrepen om te trachten verschillende verbeteringen te verwerven. Het conflict kreeg een ernstig aanzien, toen de werkgevers de sluiting der fabrieken aankondigden, indien de h.a. sterk overdreven eischen der arbeiders zouden worden ingewilligd. Een door de Rijksregering bindend ver-

klaarde, scheidsrechtelijke uitspraak, waarbij ten deele aan de wenschen der arbeiders werd tegemoet gekomen, deed de donkere wolken overdrijven. De werkgevers vonden in de meerdere lasten, welke hen door deze uitspraak werden opgelegd, aanleiding om de staalprijzen, die sedert 1925 ongewijzigd waren gebleven, m.i.v. 1 Januari 1928 eenigszins te verhoogen.

Met ingang van 1 Januari 1927 verhoogde het Rois-eisenverband den prijs van Luxemburger gieterij-ijzer van 69 tot 75 Mlk. Begin September werden de prijzen van eenige soorten verlaagd om den eenig overgebleven buitenstaander, die de syndicaatsprijzen onderbood, te noodzaken hiermede op te houden. Deze toelag gelukte niet alleen, doch zij bewerkte bovendien zijn toetreding tot het syndicaat m.i.v. 1 Januari 1928, waarna de prijzen weer werden verhoogd, doch niet tot het vroegere niveau. Intusschen waren nl. ook de prijzen van andere ruwijzersoorten — volgens het syndicaat in verband met de Engelsche concurrentie — met eenige markten verlaagd.

Niet onvermeld mag ten slotte blijven, dat in Augustus het Duitsch-Fransche handelsverdrag, waarover de onderhandelingen sedert eind 1924 waren gevoerd, tot stand kwam en dat in Februari jl. tusschen Duitschland en Frankrijk een verdrag werd gesloten, waarbij het handelsverkeer met het Saargebied definitief werd geregeld. Vooral dit laatste verdrag is van zeer groot belang voor de Duitse ijzer- en staalindustrie.

* * *

Bij vergelijking van de ruwijzer- en ruwstaalproductie van Frankrijk in 1927 met die in 1926, blijkt dat de deflatie weinig invloed op de productie vermocht uit te oefenen. Weliswaar was de vraag naar ijzer en staal van de zijde der binnenlandsche industrie veel minder dan het jaar tevoren, doch de export nam zeer belangrijk toe. Ten deele was dit te danken aan de hierboven reeds gereleveerde beperking, welke Duitschland zich bij den export oplegde, doch voor een ander deel forceerde de Fransche ijzer- en staalindustrie dezen meederen uitvoer, door prijsconcessies te doen. Ook op de binnenlandsche markt verlaagde zij de prijzen, doch minder grif dan op de exportmarkt.

De prijs van gieterij-ijzer No. 3, dat in de laatste maanden van 1926 600 francs noteerde, moest in Januari 1927 tot 540 francs worden verlaagd en zij daalde in den loop van het jaar tot 420 francs. Het feit, dat o.a. Engelsch ruwijzer de Fransche markt kon binnendringen, speelde hierbij een groote rol. Stafijzer kostte eind 1926 810 francs en was eind 1927 voor 560 francs verkrijgbaar. Hiertegenover staat, dat ook de kolonprijzen in 1927 belangrijk terugliepen. Bovendien toucheerde de Fransche ijzer- en staalindustrie, die met haar staalproductie het geheele jaar beneden het quotum van het Internationale Ruwstaalkartel bleef, hiervoor niet onbelangrijke vergoedingen. Een en ander verzachtte aanmerkelijk de gevolgen van de stabilisatie der muntenheid, zoodat over het geheel genomen 1927 niet ongunstig afsloot.

In het begin van dit jaar werd een verkooporganisatie gevormd voor halfafabrikaten en balkijzer als eersten stap op den weg naar nauwere internationale aansluiting binnen het bestek van het Internationale Ruwstaalkartel. De invloed hiervan op de prijzen was onmiddellijk merkbaar. Eind 1927 werd de prijs-conventie voor gieterij-ijzer (een onderafdeeling van het O.S.P.M.), die 1 Januari 1928 eindigde, tot 1 Januari 1929 verlengd; over de voortzetting van die voor hematiet kon men het niet zoo gemakkelijk eens worden en de bestaande overeenkomst werd na eenig onderhandelen voorloopig tot 1 April 1928 bestendigd, om op dien datum opnieuw provisioneel verlengd te worden.

Een nieuw tarief van invoerrechten, waarin o.a. voor de verschillende ruwijzersoorten belangrijk hogere rechten waren neergelegd, werd in het begin van 1927 door de Fransche regering bij het Parlement

ingediend. In zijn geheel kwam het niet tot stand; het resultaat voor wat ruwijzer betreft was, dat ten slotte in Maart van dit jaar het invoerrecht voor hematiet van 50,70 frs. tot 80 frs. per ton werd verhoogd.

G. S. K. B.

(Slot volgt).

DE HARINGCONTRÔLE.

De Haringwet 1927 en de regeling, welke op grond daarvan is vastgesteld, zijn op 1 Juni jl. in werking getreden.

Die regeling stemt in hoofdzaak overeen met hetgeen de Regeering indertijd in haar Memorie van Antwoord op het afdelingsverslag omtrent het ontwerp van wet als haar voornemen dienaangaande ter kennis van de Tweede Kamer heeft gebracht.

Zij geldt alleen voor pekelharing. Deze moet als regel verpakt zijn in Nederlandsche of Schotsche tonnen. De Nederlandsche tonnen worden onderscheiden in heele, halve, kwart, achtste, zestiende en twee en dertigste, de Schotsche in heele en halve tonnen. Beide soorten moeten van hout vervaardigd zijn en de voorgeschreven minimum-afmetingen en inhouden hebben. Een heele Nederlandsche ton moet ten minste 100 KG., een heele Schotsche ton 115 KG. haring bevatten, onderdeelen van heele Nederlandsche tonnen het evenredig gedeelte van 100 KG. en een halve Schotsche ton 57½ KG.

De Minister, met de uitvoering der Haringwet belast, is bevoegd in bijzondere gevallen, onder de noodige voorwaarden, ter voorkoming van misbruik, schriftelijk vergunning te verlenen tot het bezigen van een andere verpakking. Van deze bevoegdheid heeft hij reeds gebruik gemaakt, om tot wederopzegging te vergunnen, pekelharing uit te voeren: naar Canada in houten tonnetjes, z.g. kegs met een minimum netto vischgewicht van 4,54 KG. (10 lbs.), 4,09 KG. (9 lbs.), 3,63 KG. (8 lbs.) en 2,95 KG. (6½ lbs.), naar Groot-Brittannië, Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, Australië, Nederlandsch- en Britsch-Indië in houten tonnen met een minimum netto vischgewicht van 90,8 KG. (200 lbs.), 45,4 KG. (100 lbs.), 22,7 KG. (50 lbs.) en 11,4 KG. (25 lbs.), naar Zuid-Amerika, Zuid-Afrika, Australië, Nederlandsch- en Britsch-Indië, Japan en China in houten tonnetjes (kegs) met een minimum vischgewicht van 4,09 KG. (9 lbs.) en in blikken met een minimum netto vischgewicht van 6 KG., 3 KG., 1½ KG. en ¾ KG., welke blikken op hun beurt in kisten verpakt zijn, naar de Vereenigde Staten van Noord-Amerika in houten tonnetjes (kegs) met een minimum netto vischgewicht van 4,54 KG. (10 lbs.), 4,09 KG. (9 lbs.) en 3,63 KG. (8 lbs.) en in blikken (verpakt in kisten) met een minimum vischgewicht van 5,22 KG., 4,54 KG. en 4,09 KG. De verpakking in blikken van 4,54 KG. en 4,09 KG. voor verzending naar de Vereenigde Staten is slechts toegelaten gedurende het jaar 1928.

Iedere ton, waarin pekelharing verpakt is, welke wordt uitgevoerd of aan een middel van vervoer tot uitvoer wordt aangeboden, moet op beide bodems voorzien zijn van een stempelmerk, hetwelk aangeeft het formaat van de ton en het minimum-vischgewicht der in de ton verpakte haring, benevens het door het Hoofd van den Dienst der Nederlandsche Haringcontrôle vastgestelde volgnummer van den exporteur.

De afmetingen van het stempelmerk verschillen naar gelang van de grootte van de ton. Zij moeten door of van wege den exporteur op daartoe zoo noodig af te schaven plaatsen worden aangebracht in wijnrooden stempelinkt of -verf, door middel van rubber-stempels, te betrekken van het Hoofd van den Dienst der Nederlandsche Haringcontrôle, en behoorren goed leesbaar te zijn.

Bij de tonnen van afwijkende afmetingen, waarvan de Minister het gebruik tot wederopzegging vergund heeft, moet het merk op den buik geplaatst worden en

bij verzending in blikken op beide zijden van de kisten, waarin deze verpakt zijn.

Voor het gebruik van het stempel moet per ton of blik een kleine vergoeding worden betaald, welke verschilt naar gelang van de grootte der verpakking.

Behalve het stempelmerk, kan op de verpakking van pekelharing, welke wordt uitgevoerd of aan een middel van vervoer tot uitvoer wordt aangeboden, worden aangebracht een papieren merk.

In de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer was medegedeeld, dat dit merk uitsluitend gebezigd zou mogen worden voor gave, levend op zee geëkaakte haring, welke van de Nederlandsche visscherij afkomstig is, en dat daarop zou worden aangegeven, welke soort haring de ton zou bevatten, n.l. „volle”, „maatjes” of „ijle” haring. In het bij Koninklijk Besluit van 24 Maart jl. vastgestelde reglement voor het toezicht op den uitvoerhandel van haring vindt men naast de onderscheiding „volle”, „maatjes” en „ijle” haring ook die van „zomerharing”. Dat is onder een anderen naam hetzelfde als „maatjesharing”.

Onder „maatjesharing” en „zomerharing” verstaat het reglement: pekelharing, bereid van haring, die geen kuit of hom bevat en van z.g. „bestoken” haring, waaronder verstaan wordt haring, waarvan de kuit of hom nog in het eerste stadium van ontwikkeling verkeert, zoodat de aanwezigheid daarvan nog niet uitwendig aan de haring te zien is. Onder „volle haring” verstaat het pekelharing, bereid van haring, voorzien van reeds behoorlijk tot ontwikkeling gekomen kuit of hom; waarvan de aanwezigheid uitwendig aan de haring te zien is; onder „ijle haring”, pekelharing, bereid van haring, zonder hom of kuit, die uitgepaaid is. Verder heet het in het reglement, dat pekelharing, bereid van vroege voorjaars-haring, niet beschouwd wordt als „maatjesharing” of „zomerharing”. Die haring mag dus niet onder papieren merk worden uitgevoerd, vermoedelijk, omdat zij als minderwaardig, althans voor exportdoeleinden, wordt beschouwd. Het trekt intusschen de aandacht, dat een scherpe onderscheiding, gelijk ten aanzien van de andere haringsoorten gemaakt wordt, voor deze haring ontbreekt en men vraagt zich af, wat het criterium is, om vast te stellen of men met vroege voorjaars-haring te doen heeft en of dit criterium voldoende is, om in de praktijk moeilijkheden te voorkomen.

In vroeger eeuwen heeft men wel het kaken en zouten van vroege haring verboden, maar de wet noemde toen een datum, n.l. den 1en Juli of St. Jansdag, waarna de haring gevangen moest zijn, om geëkaakt en gezouten te mogen worden. Dat was ten minste een vaste maatstaf.

Een belangrijke aanvulling van het aanvankelijke voornemen der Regeering is voorts, dat het papieren merk thans ook moet dienen, om aan te geven het jaar van de teelt, waarvan de pekelharing afkomstig is. Een verpakking, voorzien van het papieren merk, mag dus slechts gave, van de Nederlandsche visscherij afkomstige, levend op zee geëkaakte, hetzij maatjes-, zomer-, volle- of ijle haring bevatten van de teelt van het jaar, op het merk aangegeven. Zij wordt geacht de door het merk aangewezen soort pekelharing te bevatten, indien ten minste 95 procent van het aantal haringen van die soort is. Ten hoogste 5 procent van de onder het papieren merk verpakte haringen mogen voorts „wrakke haringen” zijn, d.w.z. pekelharingen, die gedeeltelijk licht geel zijn aangeslagen. Verder zegt het reglement, dat haringen „van mindere kwaliteit” niet in de verpakking mogen voorkomen. Die zin is onduidelijk, daar niet blijkt, waarmede de kwaliteit vergeleken wordt. Vermoedelijk wordt bedoeld: mindere kwaliteit dan wrakke haringen, bijv. dubbel-wrakke haringen. De onduidelijke redactie kan wellicht aanleiding tot moeilijkheden geven.

De papieren merken moeten betrokken worden bij het Hoofd van den Dienst der Nederlandsche Haringcontrôle. Het papier is oranje-kleurig, rechthoekig

van vorm en van verschillend formaat, naar gelang van de grootte der verpakking, waarvoor het merk bestemd is.

Het papieren merk bevat de woorden: „Nederlandsche Haringcontrôle”, een volgnummer, het jaartal, aangevende de teelt, waartoe de verpakte haring behoort, het Nederlandsche wapen tusschen twee afbeeldingen van een haring en de woorden: „Maatjesharing”, „Zomerharing”, „Volle haring” of „IJle haring”.

Een nuttig voorschrift is verder dat, waarbij aan de exporteurs de verplichting is opgelegd, in een kosteloos van Rijkswegen verstrekt register, aantekening te houden van de van een stempelmerk voorziene tonnen of andere eenheden van verpakking, welke zij tot uitvoer hebben aangeboden en van de door hen ontvangen en gebruikte papieren merken, die registers steeds volledig bijgewerkt te hebben tot het einde van den vorigen dag en op de eerste vordering daartoe inzage te verstrekken aan de ambtenaren, belast met het toezicht, en aan het einde van iedere week aan het Hoofd van de Nederlandsche Haringcontrôle opgave te doen van de in den loop dier week in het register opgenomen aantekeningen.

Dit zal den exporteurs wel wat last veroorzaken, maar er ongetwijfeld toe bijdragen, om de controle te vergemakkelijken; en van de doeltreffendheid dier controle hangt ten slotte het wel en wee van het nieuwe instituut voor een groot deel af.

Van de zijde van belanghebbenden wordt wel beweerd, dat in de praktijk niet altijd zal kunnen worden vastgesteld, of een verpakking gave, van de Nederlandsche visscherij afkomstige, levend op zee geëete haring bevat en zelfs heeft men dit met proefnemingen trachten aan te toonen. Van andere zijde wordt ernstig betwijfeld of deze proeven wel op de juiste wijze zijn genomen en houdt men vol, dat wel degelijk nagegaan kan worden, of haring aan de gestelde eischen voldoet.

Het is moeilijk uit te maken, wie van beide partijen gelijk heeft. Men vraagt zich echter af, of het er feitelijk wel veel toe doet, of van een papieren merk voorziene verpakking geen van de Nederlandsche visscherij afkomstige, levend op zee geëete haring bevat, indien de haring, welke er zich in bevindt in geen enkel opzicht daarvan verschilt en daarvan dus niet onderscheiden kan worden. Voor den buitenlandschen afnemer en consument lijkt de vraag meer van theoretisch dan van practisch belang.

Een andere vraag is, of het systeem, om de papieren merken voor iederen gegadigde vrij beschikbaar te stellen, hetwelk men gehandhaafd blijkt te hebben, wel het juiste is.

In het nummer van 12 October 1927 van dit blad stelde ik reeds de vraag, of men niet beter zou doen, deze merken alleen uit te reiken voor haring ten aanzien waarvan voldoende zekerheid wordt gegeven, dat zij aan de daarvoor gestelde eischen voldoet en inderdaad van de soort zal zijn, welke men op het merk wil aangeven, zoodat men een dubbele controle, een van preventieven en een van repressieven aard, zou hebben. Het zou mij niet verwonderen, indien de praktijk hierop een bevestigend antwoord zou geven. Ik kan mij verschillende manieren denken, die ik om begrijpelijke redenen hier niet wil aangeven, waarop men bij het thans gevolgde systeem van de papieren merken misbruik zou kunnen maken, zonder dat de Haringcontrôle daartegen iets zou vermogen.

Ik geloof dus niet, dat men de thans vastgestelde regeling onveranderd zal kunnen handhaven. Er is echter een begin gemaakt, men is op den goeden weg; en in de leemten, die er nog zijn, zal men op den duur wel weten te voorzien. Er wordt doorgetast, tegen de misbruiken, die zoolang den goeden naam van de Nederlandsche haring in het buitenland geschaad en onze haringvisscherij benadeeld hebben en daarvoor kunnen wij dankbaar zijn.

P. E. VAN RENESSE.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET VOORSTEL TOT TARIEFVERHOOGING VAN DE DUITSCHE RIJKSSPOORWEGEN.

Dr. Ir. G. Gothein, oud-Minister van het Verkeerswezen te Berlijn, schrijft ons:

De Directie van de Duitse Rijksspoorwegen heeft in haar gedenboek verklaard, dat zij de noodzakelijke uitgaven voor vernieuwingen en verbeteringen niet kan doen, indien zij niet haar inkomsten met R.M. 250 miljoen per jaar kan opvoeren. Zij wil dat bereiken door een verhooging van 10 pCt. van de normale goederentarieven, waarvan zij jaarlijks R.M. 195 miljoen meerdere inkomsten verwacht en door een verandering van de personentarieven, die R.M. 55 miljoen meer op moeten brengen. In plaats van het tegenwoordige vierklassenstelsel wil zij slechts één klasse met houten zittingen en één met kussens invoeren, en in luxe- en D-treinen — voor zoover deze het internationale verkeer dienen — één luxe-klasse (eerste klasse). Het normale tarief van de klasse met de houten zittingen zal tusschen dat van het tegenwoordige tarief der derde en vierde klasse, dat van de klasse met kussens tusschen dat van de derde en tweede klasse liggen. De spoorwegen hopen daarmee een verdere verschuiving van de hogere naar de lagere klassen, die door de tariefverhoging en de groote verarming van den middenstand veroorzaakt is en waardoor de inkomsten aanzienlijk beïnvloed zijn, tegen te gaan. Zij meent, dat dan een aanzienlijk deel van degenen, die tot dusverre derde klasse reizen in de tweede klasse zal terugkeeren. Daar echter de tegenwoordige expresse-treinen wegvallen of voor haar gebruik, evenals voor dat der sneltreinen (D-, FD- en F.F.D.-treinen) hooge, met den afstand toenemende toeslagen geheven zullen worden, zou — afgezien van heel groote afstanden — de klasse met kussenzittingen in expresse- en sneltreinen toch nog duurder dan de tegenwoordige tweede klasse en de klasse met houten zittingen duurder dan de tegenwoordige derde klasse worden. Een terugkeer tot het reizen in een hogere klasse is dus nauwelijks te verwachten. Voor de reizigers der vierde klasse zou het reizen aanzienlijk duurder worden. Evenwel zouden de goedkope prijzen voor het stads- en buurtverkeer, voor arbeiders- en scholierskaarten, voor speciale treinen en voor het Zondagsverkeer niet veranderd worden. Iedere tariefverhoging doet echter het verkeer afnemen. Ondanks de gunstige conjunctuur is het personenverkeer in 1927 toch nog aanzienlijk bij dat van 1925 ten achter gebleven. Het financiële resultaat van een dergelijke hervorming is daarom zeer onzeker.

Veel gevaarlijker nog is de voorgestelde verhoging van 10 pCt. der goederentarieven. Dit springt des te meer in het oog, indien men bedenkt, dat het financiële hervormingsplan van Churchill een aanzienlijke vermindering der belastingen van de Engelsche landbouw, industrie en spoorwegen op het oog heeft, die bij de laatste van een aanzienlijke vermindering van de goederentarieven afhankelijk gemaakt zou worden. ¹⁾ De concurrentiemogelijkheden van Duitschland ten opzichte van Engeland zouden dus bij een verhoging van zijn tarief voor goederenvervoer in dubbel opzicht ongunstig beïnvloed worden. De gevolgen zouden des te nadeeliger zijn, daar de Duitse productiekosten toch al door de voortgezette loonsverhogingen, — die o.a. zeer aanzienlijke prijsstijgingen voor kolen in het binnenlandsche concurrentievrije gebied evenals voor ijzer veroorzaakt hebben — sterk gestegen zijn en nog verder stijgen.

De uitzonderingstarieven, die de spoorwegen in concurrentie met buitenlandsche spoorwegen of de binnenscheepvaart ingesteld hebben, om het vervoer langs hun lijnen te behouden, zullen natuurlijk geen ver-

¹⁾ Wij verwijzen naar het artikel van den heer F. W. Forge „De Engelsche begroting”, opgenomen in ons blad van 2 Mei jl., waarin deze kwestie op blz. 378 besproken wordt. (Red.)

hooging ondergaan. Oogenshijnlijk ook niet de zeehaven- en andere uitzonderingstarieven tot ondersteuning van noodlijdende gebieden of bedrijfstakken — Dan staat het echter te vreezen, dat, om de R.M. 195 miljoen meerdere inkomsten te bereiken, de andere goederentarieven met meer dan 10 pCt. verhoogd moeten worden.

Duitschland heeft in 1923, in plaats van het zuivere tariefsysteem volgens het aantal kilometers, het Staf-fel-tarief-systeem ingevoerd, dat bij de destijds algemeene, groote tariefverhoging weliswaar voor groote afstanden geen noemenswaardige prijsvermeerdering met zich meebracht, doch voor korte afstanden een des te grootere, zoodat het tegenwoordig tarief vaak het dubbele of drievoudige van dat van vóór den oorlog bedraagt, waardoor de productiekosten van de industrie aanzienlijk beïnvloed zijn. Dit heeft natuurlijk tot een sterke toeneming van het vervoer met vrachtauto's geleid. De spoorwegen zelf schatten, dat hun door deze concurrentie nu reeds 6 pCt. van alle goederenvervoer onttrokken is. Iedere verdere prijsverhoging zou deze onttrekking bevorderen. Van den kant der spoorwegen wordt de afnemng van het goederenverkeer ten gevolge van de tariefverhoging van 10 pCt. slechts op 2 pCt. geschat. Dit percentage is naar alle waarschijnlijkheid te laag, niet alleen wegens de dan volgende concurrentie van andere vervoermiddelen, maar ook, omdat iedere prijsverhoging zich in een afnemng van het verkeer pleegt te uiten en de toch reeds door de loon- en prijsverhogingen van de belangrijkste grondstoffen en halfabrikaten zeer labiel geworden conjunctuur een terugslag doet vreezen, die door de verhoging van de goederentarieven versterkt en versneld zou worden. Het bedrijfsleven heeft zich, evenals de Rijksgereering, daarom tegen de tariefverhoging uitgesproken. Men zal moeten afwachten of ook het nieuw te vormen kabinet ten aanzien van de in het gedenkboek der Rijksspoorwegen naar voren gebrachte argumenten deze afwijzende houding zal handhaven. Indien dat gebeurt, schijnt de directie nog bij het scheidsgereedht der Rijksspoorwegen in beroep te willen gaan.

Het is niet te betwisten, dat de algemeene onkosten van de spoorwegen de laatste jaren een buitengewoon sterke verhoging ondergaan hebben, die in het vermeerdeerde verkeer geen overeenkomstige dekking gevonden heeft. De dienst van de obligaties der Rijksspoorwegen voor herstelbetalingen bereikt binnenkort het maximum bedrag van R.M. 660 miljoen, die van de uitgegeven preferente aandelen R.M. 100 miljoen. Voor verkeersbelasting moeten R.M. 290 miljoen aan de herstelcommissie afgedragen worden. De uitgaven voor het personeel zijn enorm gestegen. In de eerste plaats, omdat de ambtenaren, die in den oorlog moesten worden aangesteld om degenen, die voor den krijgsdienst werden opgeroepen, te vervangen, na den oorlog moesten worden aangehouden en later gepensionneerd of op wachtgeld moesten worden gesteld en verder, omdat men 50.000 arbeidersbetrokkingen in ambtenaarsbetrokkingen omgewisseld heeft. Daardoor wordt het pensioenfonds met een meerdere uitgave van R.M. 212 miljoen in vergelijking met den normalen toestand belast, terwijl de langzamenhand plaatsgrijpende reorganisatie van 50.000 ambtenaarsbetrokkingen in arbeidersbetrokkingen R.M. 63 miljoen zou besparen. In beide gevallen betreft het dus voorbijgaande, met den tijd vervallende, uitgaven, die het heden, dat toch al overbelast is, slechts met een gering bedrag hadden mogen belasten. Hetzelfde geldt voor de vernieuwingen van weg en werken, die in den oorlog- en inflatietijd verwaarloosd zijn geworden. Deze achterstand moet op het oogenblik ingehaald worden, wat tegenover den normalen toestand een jaarlijksche meerdere uitgave van R.M. 80 miljoen vordert.

Verder worden R.M. 550 miljoen vereischt voor buitengewone vergrooting der installatie, d.w.z. voor werkelijke vermogensvermeerdering, die zeker niet ten

laste van de loopende bedrijfsinkomsten gebracht mogen worden, wanneer dat een verhoging der tarieven zou vereischen. Zij behooren op de kapitaal- en niet op de bedrijfsrekening thuis. De commissaris van de herstelcommissie bij de Rijksspoorwegen, de heer Le-vere, heeft in zijn verslag van December 1927 zelf naar voren gebracht, dat in elk van de laatste bedrijfsjaren het vermogen van de Rijksspoorwegen met R.M. 500 miljoen toegenomen is.

Indien op het oogenblik de noodzakelijkste of ten minste de meest dringend gewenschte uitgaven voor een vergrooting der installaties niet meer geheel uit de loopende inkomsten bestreden kunnen worden, ligt dat zeker niet alleen aan de in dit jaar ingetreden stijging van R.M. 110 miljoen van den last der herstelbetalingen, maar veeleer aan de uitgaven voor het personeel ten gevolge van salaris- en loonsverhogingen, die zich ook tot de pensioenlasten uitstrekken en die in vergelijking met begin 1927 een meerdere uitgave van R.M. 436 miljoen vereischen. De Rijksspoorwegen moesten zich bij het bezoldigingsbesluit van het Rijk en bij den scheidsrechterlijken uitspraak van het Ministerie van Arbeid neerleggen. Men kan aannemen, dat aan zulke verhogingen nu definitief een einde gekomen is, en zooals reeds boven aange-toond, vervalt juist een aanzienlijk deel van deze uitgaven (R.M. 275 miljoen) in den loop der jaren.

De kwestie van de financiering van de vernieuwingen en uitbreidingen der spoorwegen is — daar van een tekort geen sprake is — slechts een vraag van kapitaalverschaffing. Voor het herstel van haar geheele capaciteit zijn aan de Rijksspoorwegen volgens het Dawesplan R.M. 1500 miljoen preferente aandelen ter beschikking gesteld. Hiervan bezit zij nog R.M. 922 miljoen, nadat zij in het aflopende jaar reeds R.M. 200 miljoen in het binnenland van de hand gedaan heeft, waarvan de opbrengst overigens nog niet is gebruikt. De herstelcommissie stemt er echter onbegrijpelijkwijze niet in toe, dat zij deze bedragen op de buitenlandsche geldmarkt onderbrengt. De binnenlandsche markt is door het beroep, dat anderen reeds op haar gedaan hebben, op het oogenblik niet bijzonder ruim; toch zou het opnieuw uitgeven van R.M. 200 miljoen preferente aandelen op de binnenlandsche markt in het loopende jaar veel minder nadeelig zijn dan de voorgestelde tariefverhoging.

De Rijksspoorwegen beschikken echter over zulke groote vlottende reserves, dat zij een uitgifte van preferente aandelen in het geheel niet noodig hebben. Op de balans over 1927 parasseeren de posten kas, tegoed bij banken, waardepapieren, wissels en vorderingen met R.M. 741 miljoen, waarvan minstens R.M. 450 miljoen direct voor investeeing beschikbaar zijn. Hun zichtbare reserves bedragen R.M. 1400 miljoen en zijn voor een deel uitdrukkelijk voor het dekken van verliezen bestemd geweest. In elk geval kunnen zij uit hun vlottende reserves en uit de opbrengst van de preferente aandelen de vergrooting van hun installaties nog voor een reeks van jaren dekken. ¹⁾

AANTEKENINGEN.

Het rapport van den finantieelen adviseur van de Poolse regeering.

13 October 1927 aanvaarde de President van de Poolse Republiek een programma voor de stabiliseering van de Zloty, 15 October daaraan volgend sloot de Poolse Republiek een leening, die deze stabilisatie mogelijk moest maken. Nadere bijzonderheden over deze stabiliseering vindt men in het nummer der E.-S. B. van 16 November 1927. Eén van de bepalingen van dit stabilisatieplan was de verkiezing van een Amerikaan als lid van de Directie van de Bank van Polen om de bank bij te staan en te

¹⁾ Bij het ter perse gaan van dit blad vernemen wij, dat het voorstel der Rijksspoorwegen gisteren door het Rijkskabinet verworpen is. (Red.)

adviseeren. Ook stemde de Regeering erin toe, dat dit Amerikaansche lid van de Directie van de Poolische Bank zou worden aangesteld als financieel adviseur van de Poolische Republiek om de Regeering via het Ministerie van Financiën van bijstand en raad te dienen ten aanzien van de maatregelen, die in het plan waren voorzien. Als adviseur voor een periode van drie jaren, werd gekozen de heer Charles S. Dewey. Driemaandelijks zal deze een rapport indienen, over den voortgang van het stabilisatieplan en de vraagstukken, die ermee in betrekking staan. Kort geleden verscheen het tweede kwartaalrapport, waarin behalve de maatregelen, die direct met de uitvoering van het plan in verband staan, ook de algemeene economische toestand, de begroting en het credietvraagstuk van den landbouw worden besproken. Wij ontleenen aan dit rapport de volgende opmerkingen.

De cijfers, die sinds het vorige rapport omtrent den algemeenen economischen toestand bekend geworden zijn, bevestigen de overtuiging, dat het afgelopen jaar een merkbaaren vooruitgang vertoonde t.o.v. het voorafgaande, toen het zakenleven had te lijden onder de daling van het ruilmiddel en andere oorzaken. 1927 Was over het algemeen genomen het gunstigste jaar sinds den oorlog. De oogst was 10. of 12 pCt. boven het gemiddelde en ongeveer evenveel grooter dan de oogst van 1926. De prijs van de landbouwproducten was, in tegenstelling met 1926 toen hij lager was, ongeveer 15 pCt. hooger dan die van de producten van mijnbouw en industrie. Het aantal wagonladingen was eveneens 12 pCt. grooter dan in 1926, het aantal arbeiders, werkzaam in industrie, mijnbouw en metaalbedrijven, overtrof het desbetreffend cijfer over 1926 met ongeveer 20 pCt. Het aantal werklozen was ongeveer 30 pCt. kleiner dan het jaar tevoren. Ofschoon de uitvoer van steenkoolproducten uiteraard geringer was dan in 1926, toen de Engelsche kolenshaking haar invloed deed gelden, was de productie niettemin 6,5 pCt. grooter. Het binnenlandsch verbruik steeg met ongeveer 30 pCt. De productie van ruwijzer overtrof die van 1926 met meer dan 90 pCt. terwijl de vermeerdering van de productie van staal, zink en ijzererts resp. 60, 20 en 75 pCt. bedroeg. Overigens heeft van de zoo juist genoemde artikelen alleen de productie van ijzererts het cijfer van voor den oorlog overschreden.

Van groote beteekenis is de ontwikkeling van de productie van minerale meststoffen zooals potasch, nitraten en superfosfaat.

De geringe daling in Februari van het gemiddeld aantal wagonladingen en van het aantal tewerkgestelde arbeiders is, evenals de vermeerdering van het aantal werklozen, hoofdzakelijk aan seizoenschommelingen toe te schrijven.

Het prijsniveau steeg met 3,5 pCt., terwijl de circulatie van bankpapier, pasmunt en schatkistbiljetten met 30 pCt. toenam, een stijging, die uitsluitend in verband staat met de toenemende behoeften van den handel.

Het credietvraagstuk blijft de aandacht vragen. Nu de industrie de in den oorlog geleden schade heeft hersteld en in het tekort aan goederen tengevolge van den oorlog heeft voorzien, dient overproductie te worden voorkomen. Het hulpmiddel om producten te verkoopen op langeren termijn dan met gezond zaken doen overeenkomt, houdt den interest hoog en helet de Bank van Polen de credietsituatie tehulp te komen, aangezien wissels, getrokken om abnormaal groote voorraden te liquideeren, over het algemeen niet in aanmerking komen voor herdiscontingering. Ondanks deze moeilijkheden getuigt de vermeerdering der deposito's echter van een toenemende sterkte. De deposito's van alle handelsbanken tezamen vermeerderden van 167 millioen Zloty in Juni 1926 tot 447 millioen in December 1927, de deposito's bij spaarbanken vermeerderden van 90 millioen Zloty in 1926 tot 250 millioen op 31 Januari 1928. In overeenstem-

ming hiermede stegen ook de credieten; zoo vermeerderde het totaal der credieten op korten termijn voor alle banken tezamen van 1.141 millioen Zloty in Juni 1926 tot 1.934 millioen in September 1927, terwijl het cijfer in December 1927 slechts weinig lager stond ondanks het feit, dat in November de Nationaal-Economische Bank ongeveer 180 millioen Zloty overboekte naar het hoofd credieten op langen termijn.

De buitenlandsche handel van Polen gaf in het eerste kwartaal van 1928 een groote vermeerdering der importen te zien. Voor zoover het geen seizoenvermeerdering betreft, is deze stijging voornamelijk toe te schrijven aan de verhooging van de invoerrechten, die op 14 Maart jl. in werking trad.

Deze verhooging van de invoerrechten, waarvan de bruto-opbrengsten voor den dienst der stabilisatieleening zijn aangewezen, wordt gerechtvaardigd door het feit, dat de daling van de Zloty sinds 1925 feitelijk gelijk stond met een verlaging van de inkomende rechten. Immers, deze rechten worden niet geheven in verhouding tot de waarde der artikelen, doch uitsluitend in verhouding tot de hoeveelheid. Aangezien de Zloty op het oogenblik van de feitelijke, en sedert October 1927 van de wettelijke, stabilisatie 72 pCt. lager stond dan op het oogenblik, dat de vroegere invoerrechten werden vastgesteld, was een verhooging van 72 pCt. noodzakelijk om het peil van de invoerrechten op dezelfde hoogte terug te brengen. Overigens verhoogde het douanetarief van 14 Maart jl. de invoerrechten slechts voor bepaalde groepen van artikelen met de volle 72 pCt. Het invoerrecht op een aantal noodzakelijke voedingsmiddelen en grondstoffen werd in het geheel niet verhoogd, terwijl voor verschillende halffabrikaten de vermeerdering slechts 30 pCt. bedroeg. Over het jaar 1927—1928 was de opbrengst van de invoerrechten meer dan vijf maal zoo groot als de jaarlijksche dienst van de stabilisatieleening en ofschoon de adviseur het ongewenscht acht het resultaat van de verhooging der invoerrechten op de totale opbrengst daarvan te schatten, gelooft deze niettemin veilig te kunnen aannemen, dat de inkomsten een weinig zullen vermeerderen.

De begroting sluit met een batig saldo van 265 millioen Zloty, ondanks het feit, dat de uitgaven de ramingen met ongeveer 26 pCt. overtroffen. Deze vermeerdering, waarvan de mogelijkheid overigens in het stabilisatieplan was voorzien, was in hoofdzaak het gevolg van een tweetal toeslagen op de ambtenaarssalarissen en een vergroting van het kapitaal van de bank Rolny ter bevordering van den landbouw, in het bijzonder van de kleine boeren.

Anderzijds waren de werkelijke inkomsten 39 pCt. grooter dan de raming.

Uit het geheele rapport blijkt, dat — ondanks de moeilijkheden, die het credietvraagstuk biedt — de verbetering van den economischen toestand in het algemeen en van de staatsfinantiën in het bijzonder regelmatig voortgang vindt.

ONTVANGEN:

Vergadering n.a.v. het Ontwerp van Wet tot wijziging van de Ziektewet, gehouden op 11 April 1928 te 's-Gravenhage. (Stenografisch Verslag).

Rapport du Comité Consultatif Economique sur la première session, tenue à Genève du 14 au 19 mai 1928. Organisation Economique. Genève, 1928; Société des Nations.

De bedrijfsuitkomsten van den boer door B. Tamminga, Dir. v. d. Coöp. Centr. Landb.boekh. in Friesland. Leeuwarden, 1928; Coöp. Centr. Landb.-boekh. in Friesland.

L'Année de la Société des Nations (Octobre 1926—Octobre 1927). Genève, 1927; Secrétariat de la Société des Nations-Section d'Information.

La Anexion de Centro America a Mexico (Documentos y escritos de 1821—1822). Tomo II Archivo Hi-

STATISTISCH OVERZICHT VAN DEN ECONOMISCHEN TOESTAND VAN NEDERLANDSCH-INDIË.
(Ontleend aan de Maandstatistieken van het Centraal-Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden).

		1927				1928		Januari/Februari	
		Sept.	Oct.	Nov.	Dec.	Jan.	Febr.	1927	1928
Prijsbeweging.									
Index-cijfers van 1913 = 100	Groothandelsprijzen van invoerartikelen	159	159	158	156	155	154		
	" " uitvoerartikelen	129	128	128	127	130	129		
	" " alle artikelen te zamen	153	152	151	150	150	149		
	Kleinhandelsprijzen inheemse artikelen	165	163	162	160	160	159		
	" " uitheemse	149	148	148	149	149	149		
	" " alle artikelen te zamen	157	155	155	155	154	154		
Index-cijfer v/d. ber. kost. v. 1913 = 100	Voeding voor een Europeesch gezin	166	164	165	165	166	165		
	" " zeep en licht voor een Europeesch gezin	160	159	159	160	160	159		
	" " voor de Inlandsche bevolking	156	154	153	152	151	152		
	" " petroleum en lucifers v/d. Inl. bevolking	158	156	155	151	148	148		
Effectenkoersen.									
Indexcijfer v. aandeelen (groep I t/m. IX) en obligaties groep X. 1924 = 100	I Rubberondernemingen	200	199	213	217	217	201		
	II Suikerondernemingen	158	154	152	149	145	143		
	III Theeondernemingen	183	177	173	167	168	164		
	IV Tabakondernemingen	167	167	165	162	171	173		
	V Cultuurbanken	148	146	143	143	142	141		
	VI Banken	131	129	127	126	125	125		
	VII Handelondernemingen	161	163	158	158	162	166		
	VIII Spoorwegaansluitingen	146	152	150	152	153	157		
	IX Scheepvaartmaatschappijen	144	147	144	144	146	147		
	X Obligaties Indische leeningen	160	159	158	158	159	157		
		114	113	112	112	113			
Voortbrenging.									
Inlandsche Landbouw Java en Madoera	Geogoste uitgestrektheid padi	109	74	68	61	59	93	131	152
	" " maïs	9	115	139	130	276	429	646	705
	" " cassave	118	85	70	41	46	42	84	88
	" " knolgewassen	26	33	38	31	21	18	40	39
	" " peulvruchten	61	77	75	51	32	36	53	68
	" " ov. gewassen	67	84	91	82	46	35	77	81
	" " in totaal	480	468	481	396	480	653	1.031	1.133
	Bijgeplante padi	58	117	386	594	1.131	713	1.973	1.844
	" " maïs	124	194	463	225	47	25	102	72
	" " cassave	19	45	166	145	67	55	125	122
	" " knolgewassen	24	21	42	27	19	15	58	34
	" " peulvruchten	34	21	57	43	27	28	52	55
	" " ov. gewassen	47	36	58	51	37	33	70	70
	" " in totaal	306	434	1.172	1.085	1.328	869	2.380	2.197
Landbouwondernemingen in Ned.-Indië 2)	Productie van Rubber	(585)	(584)	(582)	(595)	(574)	(579)		
	" " Koffie	8.159	9.599	9.179	10.056	9.737	9.057		
	" " Thee	113	47	18	11	7	7		
	" " Suiker	4.388	5.102	5.786	6.193	5.793	5.273		
	" " Kina	408.461	138.370	9.741	—	—	—		
	" " Palmolie	616	670	574	570	644	737		
	" " Palmpitten	1.243	1.178	1.250	1.301	1.258	1.247		
	" " Steenkolen	190	210	227	258	272	257		
		120.057	122.297	122.244	116.202				
Handel en verkeer.									
Invoer in Java en Madoera	Eetwaren en genotmiddelen	10.912	9.251	11.072	10.388	10.688	9.989	20.690	20.677
	Mineralen, hoofdzakelijk aardolieprod., cement en steenkolen	662	1.337	1.045	1.579	1.315	1.123	1.906	2.438
	Chemicaliën, geneesmiddelen, meststoffen, reukw. en verf.	3.710	4.263	3.768	4.662	5.946	6.322	10.273	12.268
	Garens, manufacturen v.a.s. touw en touwwerk, kleed. en modew.	15.095	13.767	13.423	13.652	16.597	18.842	30.083	35.439
	Metalen, edele en onedele en werken daarvan	4.145	4.456	4.750	4.279	5.729	5.905	9.268	11.634
	Machinerieën, werktuigen, toestellen, instrumenten enz.	3.249	3.819	3.438	3.820	4.493	5.336	8.374	9.829
	Geheele invoer	45.285	45.198	45.404	45.892	52.310	54.955	92.102	107.265
	" " Buitengewesten					27.264	26.877		54.141
	" " Java en Madoera br.gew.	104.357	112.564	121.376	136.681	143.926	146.760	261.188	290.686
	" " Buitengewesten					97.467	90.507		187.974
Uitvoer uit Java en Madoera	Rubber, gecult. en ficusrubber	7.156	7.340	7.946	11.100	8.278	6.906	17.139	15.184
	Suiker, v. a. s.	59.266	39.102	28.757	31.123	24.053	19.014	28.990	43.067
	Tabak, v. a. s.	230	492	470	456	843	3.099	3.977	3.942
	Thee	5.149	5.973	6.674	7.659	7.632	7.146	14.421	14.778
	Koffie, v. a. s.	5.220	5.233	4.182	2.025	1.677	2.389	1.978	4.066
	Cement, ertsen enz.	4.606	6.153	7.151	3.040	3.832	2.457	7.791	6.289
	Geheele uitvoer	94.475	77.588	71.351	70.718	58.610	56.440	94.188	115.050
" " Buitengewesten					72.871	73.615		146.486	
Uitvoer uit Java en Madoera	Rubb., gecult. en ficusrub. brut. gewicht	3.959	4.159	4.501	6.281	5.326	4.428	8.995	9.754
	Suiker, v. a. s.	348.854	250.225	197.057	204.396	162.300	164.558	237.233	326.858
	Tabak, v. a. s.	1.345	2.932	2.481	1.922	3.456	8.083	11.557	11.539
	Thee	4.791	5.596	6.193	7.095	5.782	5.406	10.379	11.188
	Koffie, v. a. s.	6.291	5.905	4.762	2.224	2.516	3.713	1.965	6.229
	Cement, ertsen enz.	4.957	3.566	4.675	7.007	3.100	3.498	7.929	6.598
	Geheele uitvoer	435.914	345.855	296.448	312.225	260.930	297.162	364.009	558.092
" " Buiteng.					375.828	374.058		749.866	
Invoer in Java en Madoera	Kat. stoff., gebl. en ongl.	2.273	1.756	1.829	1.905	1.923	1.959	3.647	3.882
	Grof en fijn aardewerk	1.350	1.161	1.046	867	1.005	920	908	1.925
	Kedeleer	4.748	4.602	3.753	6.445	8.219	3.010	23.393	11.229
	Rijst, gepelde	11.709	14.194	19.204	10.048	10.294	13.584	30.908	23.878
	Gedroogde visch	3.258	2.625	3.125	4.434	4.909	4.145	8.827	9.054
	Bevolk. rubb. uit N.-Indië					13.200	9.771		22.971
	Copra	23.468	31.939	26.001	22.089	28.509	20.972	52.437	48.481
Peper	3.823	2.136	1.325	1.839	743	661	3.507	1.404	
Reizigersvervoer	Ontvangsten S. S. Java en Madoera	1.912	1.797	1.640	1.925	1.673	1.539	3.209	3.212
	" " N. I. S.	376	333	303	331	296			
	" " S. S. Java en Madoera	4.659	3.810	2.949	3.015	2.786	2.842	4.889	5.628
	" " N. I. S.	2.032	1.469	953	948	931			
Goederenvervoer	S. S. Buitengewesten	210	192	182	197	219	207	315	426
	Deli Spoorweg Mij.	196	200	190	198	199	192	384	391
	S. S. Buitengewesten	556	525	478	456	460	379	785	839
	Deli Spoorweg Mij.	581	659	587	621	629	558	1.164	1.187
Posterijen	Java en Madoera	621	724	693	723	771	665	1.232	1.436
	Buitengewesten	184	218	223	240	246	213	358	459
Telegrafie	Java en Madoera	385	385	378	388	421	478	803	900
	Buitengewesten	150	150	161	167	208	185	336	393

1) Uitvoer in 1927 in netto gewicht. 2) De getallen tusschen haakjes betreffen het aantal ondernemingen dat opgave verstrekke.

storico Diplomatico Mexicano Num. 24. Compilacion de Rafael Heliodoro Valle. Mexico, 1928; Secretaria de Relaciones Exteriores.

Application des Recommendations de la Conférence Economique Internationale. Exposé relatif à la periode mai 1927—mai 1928 préparé pour la première réunion du Comité Consultatif (14 mai 1928). Genève, 1928; Société des Nations — Section économique et financière.

Conférence Internationale sur les Statistiques Economiques. Documents préparatoires. Genève, 1928; Société des Nations — Comité Economique.

Projet de Convention relatif au Traitement des Etrangers. Genève, 1928; Société des Nations — Comité Economique.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

OPEN MARKT.

Data	1928				1927	1926	1914
	2 Juni	28 Mei/2 Juni	21/26 Mei	14/19 Mei	30 Mei/4 Juni	31 Mei/5 Juni	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	43/8-7/16	43/8-7/16	41/8-3/8	43/16-1/4	39/16-5/8	25/8-3	31/8-3/16
Prolong.	4 1/4	4 1/4-1/2	4-1/2	4-1/2	3 3/4-4 1/4	2 1/2-3 1/4	2 1/4-3/4
Londen Daggeld	2 1/2-3 1/2	2 1/2-4	2-4 1/2	2 1/2-4 1/2	2 3/4-5	3-5	1 3/4-2
Partic. disc.	3 7/8	3 7/8-15/16	4-1/16	3 15/16-4 1/16	4 5/16-3 3/8	4 1/4-5 1/16	2 1/4-3/4
Berlijn Daggeld	7 1/4-9	5 1/2-9 1/2	4 1/2-8	4 1/2-8	6-8 1/2	4 1/2-7 1/2	—
Partic. disc.	—	—	—	—	—	—	—
30-55 d...	6 5/8	6 5/8-3/4	6 3/4	6 1/2-3/4	5	4 5/8	—
56-90 d...	6 5/8	6 5/8-3/4	6 3/4	6 1/2-3/4	5	4 5/8	2 1/8-1/2
Waren-wchsel.	7	7	7	6 3/4-7	5	5 1/4-3/8	—
New York Call money	6 1/2-3/4	5 1/2-6 3/4	6-1/4	5 1/2-6 1/4	4 1/2-3/4	3 1/2-5 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	4 1/8	4 1/8-1/4	4 1/4	4 1/4	3 3/4	3 1/2	—

1) Call money-koers van 1 Juni en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York**)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
29 Mei 1928	2.47 11/16	12.09 1/8	59.32 1/2	9.75 1/2	34.58 1/2	99 3/4
30 „ 1928	2.47 11/16	12.09 1/8	59.30	9.75 1/2	34.59	99 3/4
31 „ 1928	2.47 11/16	12.09 1/8	59.30	9.75 1/2	34.58 1/2	99 3/4
1 Juni 1928	2.47 7/8	12.09 7/8	59.28	9.75 1/2	34.58	99 3/4
2 „ 1928	—	—	—	—	—	99 3/4
4 „ 1928	2.47 5/8	12.09 7/8	59.26	9.74 1/2	34.57 1/2	99 3/4
Laagste d.w.1)	2.47 1/2	12.09 1/8	59.23	9.73	34.56	99 3/4
Hoogste d.w.1)	2.47 7/8	12.10	59.34	9.77	34.62	100
28 Mei 1928	—	—	—	—	—	—
21 „ 1928	2.47 13/16	12.10	59.31 1/2	9.75 1/2	34.59	100
Muntpariteit	2.48 3/4	12.10 3/4	59.26	48.—	34.59	100

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave.

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
29 Mei 1928	47.76	34.90	7.34	1.53	13.05	41.45
30 „ 1928	47.75	34.90	7.34	1.53	13.05 1/2	41.40
31 „ 1928	47.76	34.87 1/2	7.33 1/2	1.54	13.05 1/2	41.38 1/2
1 Juni 1928	47.75	34.87 1/2	7.33 1/2	1.53	13.05 1/2	41.41
2 „ 1928	—	—	7.34	1.54	—	—
4 „ 1928	47.74 1/2	34.90	7.34	1.54	13.05	41.34 1/2
Laagste d.w.1)	47.71	34.80	7.31	1.50	13.02	41.30
Hoogste d.w.1)	47.77 1/2	35.—	7.36 1/2	1.57 1/2	13.08	41.50
28 Mei 1928	—	—	—	—	—	—
21 „ 1928	47.77 1/2	34.90	7.34	1.53	13.06	41.49
Muntpariteit	48.—	35.—	7.34	1.53	13.06	41.49

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/2 en 7.21 1/2.

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Oslo *)	Hel-sing-fors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
29 Mei 1928	66.50	66.50	66.40	6.24	105 7/8	2.47 5/8
30 „ 1928	66.47 1/2	66.50	66.40	6.24	105 7/8	2.47 5/8
31 „ 1928	66.50	66.52 1/2	66.40	6.24	106	2.47 1/2
1 Juni 1928	66.50	66.50	66.40	6.23 1/2	106	2.47 1/2
2 „ 1928	—	—	—	6.24	106	2.47 1/2
4 „ 1928	66.50	66.50	66.40	6.24	105 3/4	2.47 1/8
Laagste d.w.1)	66.40	66.45	66.30	6.21	105 1/2	2.47
Hoogste d.w.1)	66.55	66.57 1/2	66.45	6.26	106 1/4	2.47 3/4
28 Mei 1928	—	—	—	—	—	—
21 „ 1928	66.50	66.50	66.40	6.24	106	2.47 3/4
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 5/8	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Juni 1928 voor telegrafische uitbetaling op:

	Gulden per	Pari	Koers	Bank-disconto
<i>Europa.</i>				
Londen *)	£	12.10 3/4	12.09 7/8	4 1/2
Berlijn *)	100 Mark	59.26	59.28	7
Parijs *)	100 Franc	48.—	9.75 1/2	3 1/2
Brussel *) §)	100 Belga	34.59	34.58	4 1/2
Luxemburg	100 Franc	48.—	6.91 1/2	—
Zürich *)	100 „	48.—	47.75	3 1/2
Praag	100 Kronen	50.41 1)	7.34	5
Weenen *)	100 Schilling	35.—	34.87 1/2	6
Boedapest	100 Pengö	50.41 1)	43.27 1/2	6
Boekarest	100 Lei	48.—	1.52 1/2	6
Sofia	100 Leva	48.—	1.79	10
Belgrado	100 Dinar	48.—	4.37 1/2	6
Stamboel	Turksch £	10.93	1.27 1/2	—
Athene	100 Drachme	3.23	3.23	10
Milaan **)	100 Lira	13.09	13.05 1/2	6
Madrid **)	100 Peseta	48.—	41.41	5
Lissabon	Escudo	2.68 1/2	0.1060	8
Kopenhagen *)	100 Kronen	66.67	66.50	5
Oslo *)	100 „	66.67	66.40	5 1/2
Stockholm *)	100 „	66.67	66.50	4
Reickjavik	100 IJsl. Kr.	66.67	54.68	—
Warschau	100 Zloty	27.91	27.80	8
Kovno (Litauen)	100 Lita	24.88	24.70	7
Riga (Letland)	100 Lat	48.—	47.90	7 en 6
Reval (Estland)	100 Estl. Kr.	66.75	66.45	7 1/2
Helsingfors	100 Finnmrk.	6.26 1/2	6.23 1/2	6
Moskou	Tjerwonets (10 Roebel)	12.80	12.85	—
Danzig	100 Gulden	48.40	48.37 1/2	6
<i>Amerika.</i>				
New-York *)	\$	2.4876	2.47 5/8	4 1/2
Montreal	Canad. \$	2.4876	2.47 1/2	—
Mexico	Mex. Dollar	—	1.18 1/2	—
Buenos Aires	Peso (papier)	1.0563	1.05 3/4	—
La Paz (Bolivia)	Boliviano	0.97	0.90 1/2	—
Rio de Janeiro	Milreis (pap.)	0.8075	0.29 1/2	—
Valparaiso	Peso (papier)	0.9080	0.3045	7 1/2 a 8 1/2
Bogota (Columbia)	Peso	2.42	2.44	—
Quito (Ecuador)	Sucre	1.21	0.49 5/8	—
Lima (Peru)	Per. £	12.10 1/2	9.93	—
Montevideo (Urug.)	Peso	2.5725	2.52 1/2	—
Caracas (Venezuela)	Bolivar	0.4795	0.4790	—
Paramaribo	Gulden	1.—	97.68	—
Willemstad (Curaç.)	Gulden	1.—	1.01 1/2	—
San José (C. Rica)	Colon	0.6220	0.62	—
Guatemala	Quetzal	2.4875	2.48 1/2	—
Managua (Nicarag.)	Cordoba	2.48 1/2	2.4585	—
San Salvador (Salv.)	Colon	1.2440	1.22 1/2	—
<i>Azië.</i>				
Calcutta	Rupee	0.807	0.90 1/2	7
Batavia	Gulden I.C.	1.—	0.99 1/2	4
Kobe	Yen	1.24	1.15 1/2	5.48
Hong Kong	Dollar	—	1.26	—
Shanghai	Tael	—	1.6630	—
Singapore	Straits Doll.	1.4125	1.39 1/2	—
Manilla	Phil. Peso	1.214	1.22 1/2	—
Bangkok	Baht	1.10	1.12 5/8	—
Teheran (Perzië)	Kran	—	0.26 1/2	—
<i>Afrika.</i>				
Kaapstad	£	12.10 1/2	12.05	5 1/2
Alexandrië	Egypt. £	12.42	12.46 1/2	—
<i>Australië.</i>				
Melbourne, Sidney en Brisbane	£	12.10 1/2	12.03 1/2	—
Nieuw Zeeland	£	12.10 1/2	12.05	—

1) Partiteit voorm. Oostn. Kroon. 2) Goudpeso. 3) Milreis Goud. *) Not. te A'dam. **) Id. te R'dam. Ov. not. part. opg. §) 1 Belga = 5 frank.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
29 Mei 1928	4,88 ⁷ / ₁₆	3,93 ⁷ / ₈	23,95 ¹ / ₂	40,37 ¹ / ₂
30 " 1928	4,88 ⁷ / ₁₆	3,93 ⁷ / ₈	23,95 ¹ / ₂	40,37 ¹ / ₂
31 " 1928	4,88 ¹³ / ₃₂	3,93 ⁷ / ₈	23,94 ¹ / ₂	40,37 ¹ / ₂
1 Juni 1928	4,88 ¹³ / ₃₂	3,93 ⁷ / ₈	23,94 ¹ / ₂	40,39
2 " 1928	4,88 ⁷ / ₁₆	3,93 ⁷ / ₈	23,94 ¹ / ₂	40,39
4 " 1928	4,88 ⁷ / ₁₆	3,93 ¹ / ₂	23,93	40,38
6 Juni 1927	4,85 ¹¹ / ₁₆	3,91 ⁵ / ₈	23,69 ¹ / ₂	40,04 ¹ / ₂
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₂	40 ³ / ₁₆

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	19 Mei 1928	26 Mei 1928	28 Mei/2 Juni 1928 Laagste	2 Juni 1928 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ¹ / ₂	97 ¹ / ₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁷ / ₃₂
Athene	Dr. p. £	374 ¹ / ₂	374 ¹ / ₂	374	375 ¹ / ₂
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈	1/10 ⁵ / ₈
Budapest ...	Pen. p. £	27.96	27.96	27.93	27.99
B. Aires 1)...	d. p. \$	47 ²⁵ / ₃₂	47 ¹ / ₂	47 ¹¹ / ₁₆	47 ¹³ / ₁₆
Calcutta	Sh. p. rup.	1/61 ¹ / ₃₂	1/61 ¹ / ₆₄	1/58 ³ / ₆₄	1/61 ¹ / ₆₄
Constantin ..	Piast. p. £	952 ¹ / ₂	950	940	955
Hongkong ...	Sh. p. \$	2/11 ¹ / ₃₂	2/11 ¹ / ₈	2/10 ¹ / ₂	2/11 ¹ / ₈
Kobe	Sh. p. yen	1/10 ¹ / ₂	1/10 ¹ / ₂	1/10 ¹ / ₂	1/11
Lissabon ...	Escu. p. £	114 ¹ / ₂	114	113	114 ¹ / ₂
Mexico	d. per \$	24	24	23 ¹ / ₂	24 ¹ / ₂
Montevideo 1)	d. per \$	50 ¹ / ₂	50 ¹ / ₂	50	50 ¹ / ₂
Montreal 1) ..	\$ per £	4.88 ⁹ / ₁₆	4.89	4.89 ¹ / ₁₆	4.89 ⁵ / ₁₆
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	589 ¹ / ₆₄	589 ¹ / ₆₄	589 ¹ / ₃₂	518 ¹ / ₁₆
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/9 ¹ / ₈	2/9 ¹ / ₈	2/8 ¹ / ₂	2/10 ¹ / ₈
Singapore ...	id. p. \$	2/3 ¹ / ₂	2/3 ¹ / ₂	2/3 ¹ / ₂	2/3 ¹ / ₂
Valparaiso 2) ..	\$ p. £	39.46	39.45	39.41	39.50
Warschau ...	Zl. p. £	43 ¹ / ₂	43 ¹ / ₈	43.25	43.75

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Londen 1) N. York 2)		Londen	
28 Mei 1928..	61 ⁵ / ₈	28 Mei 1928....	—
29 " 1928..	28 ¹ / ₂	29 " 1928....	84/10 ¹ / ₂
30 " 1928..	27 ¹ / ₂	30 " 1928....	84/11
31 " 1928..	27 ¹¹ / ₁₆	31 " 1928....	84/11
1 Juni 1928..	28 ¹ / ₁₆	1 Juni 1928....	84/11
2 " 1928..	27 ¹¹ / ₁₆	2 " 1928....	84/11
4 Juni 1927..	28 ⁵ / ₈	4 Juni 1927....	84/11 ¹ / ₂
20 Juli 1914..	24 ¹¹ / ₁₆	20 Juli 1914....	84/11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$ c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

De Minister van Financiën maakt bekend:

Vorderingen.	23 Mei 1928	30 Mei 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank...	f —	f 612.694,39
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 437.329,10	f —
Voorschot op ultimo April 1928 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opcenten op de Rijksinkomsten belasting.....	" 37.209.570,08	" 37.209.570,08
Voorschotten aan Suriname.....	" 8.868.152,85	" 8.942.561,89
Kaasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven	" 136.968.422,52	" 140.504.307,09
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen	" 13.000.000,—	" 18.500.000,—
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 1)	" 18.981.455,04	" 15.214.694,24
Id. op andere Staatsbedrijven 2)	" 3.295.348,03	" 2.395.348,03
Verplichtingen.		
Voorschot door de Nederl. Bank	f 3.947.512,36	f 5.189.597,65
Schatkistbiljetten in omloop 1)	" 103.526.000,—	" 103.526.000,—
Schatkistpromessen in omloop	" 6.950.000,—	" 6.950.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	" —	" —
Zilverbons in omloop	" 11.714.992,50	" 11.874.617,—
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2) ..	" 19.249.431,54	" 16.224.378,91
Id. aan Ned.-Indië	" 195.442,10	" 2.981,54
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 3) ..	" 2.254.224,38	" 2.342.863,47
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 1) ..	" 45.465.183,43	" 40.559.021,89
Id. aan andere Staatsbedrijven 2)	" 1.315.000,—	" 1.315.000,—
Id. aan diverse instellingen 3)	" 5.792.994,77	" 5.793.229,14

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	26 Mei 1928	2 Juni 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas	f 19.052.000,—	f 15.121.000,—
Saldo bij de Javasche Bank	" 10.738.000,—	" 11.547.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javaasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop	" 150.000,—	" 150.000,—
Muntbiljetten in omloop	" 33.834.000,—	" 34.214.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 961.000,—	" 1.039.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 1.023.000,—	" 1.068.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 4 Juni 1928.

Activa.		
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f	41.924.744,87	
sels, Prom., (Bijbnk. " 4.987.063,—		
enz. in disc. (Ag.sch. " 10.571.968,78		f 57.483.776,65
Papier o. h. Buitenl. in disconto		—
Idem eigen portef. f 196.396.706,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " —		196.396.706,—
Beleeningen (Hfdbk. f 39.044.944,—		
incl. vrsch. (Bijbnk. " 6.927.414,34		
in rek.-crt. (Ag.sch. " 63.189.052,—		
op onderp. f 109.161.410,34		
Op Effecten	f 105.543.610,34	
Op Goederen en Spec. " 3.617.800,—		109.161.410,34
Voorschotten a. h. Rijk		6.477.318,80
Munt en Muntmateriaal		
Munt, Goud	f 67.616.060,—	
Muntmat., Goud	" 367.468.818,36	
	f 435.084.878,36	
Munt, Zilver, enz. " 24.328.143,92		
Muntmat., Zilver		
		459.413.022,28
Belegging 1/5 kapitaal, reserves en pen- sioenfonds		23.512.426,96
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—
Diverse rekeningen		40.879.657,62
		f 898.324.318,65
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	" 7.027.840,39	
Bijzondere reserve	" 8.000.000,—	
Pensioenfonds	" 5.164.395,90	
Bankbiljetten in omloop	" 811.833.685,—	
Bankassigtiën in omloop	" 434.447,43	
Rek.-Cour. f Het Rijk		
saldo's: (Anderen f 34.526.419,63		34.526.419,63
Diverse rekeningen		11.337.530,30
		f 898.324.318,65
Beschikbaar metaalsaldo	f 289.607.420,27	
Op de basis van 1/5 metaaldekking	" 120.248.509,86	
Minder bedrag aan bankbiljetten in om- loop dan waartoe de Bank gerechtigd is. " 1.448.037,00,—		
		Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud Munt	Goud Muntmat.	Circulatie	Andere opschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek- kings perc.
4 Juni '28	67.616	367.469	811.834	34.961	289.607	54
29 Mei '28	67.625	367.469	797.333	35.975	292.386	55
21 " '28	67.675	367.469	794.461	42.112	292.401	55
14 " '28	67.680	367.469	811.535	37.650	289.788	54
7 " '28	67.684	367.469	828.612	35.582	286.505	53
30 April '28	67.689	367.469	853.274	35.288	283.122	52
7 Juni '27	63.719	345.444	808.354	33.847	267.691	52
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 ¹⁾	54

1) Op de basis van 1/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Andere opschb. schulden	Discont.	Div. reke- ningen 1)
5 Mei 1928..	1.090	1.612	508	805	444
28 April 1928..	1.090	1.658	543	816	450
21 " 1928..	1.090	1.413	576	817	437
14 " 1928..	1.090	1.498	581	817	453
7 " 1928..	1.101	1.552	531	819	428
7 Mei 1927..	1.030	1.543	648	940	571
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
26 Mei 1928	192.600		304.600	43.200	123.040
19 " 1928	192.600		304.600	43.800	122.920
12 " 1928	193.000		306.300	38.500	124.040
28 Apr. 1928	174.445	18.950	303.568	48.804	123.277
21 " 1928	173.233	18.912	304.840	45.805	122.338
14 " 1928	173.028	18.652	311.183	38.827	121.973
7 " 1928	173.302	19.184	311.296	45.977	121.419
28 Mei 1927	185.245	29.278	308.361	54.393	142.768
29 " 1926	195.399	38.399	324.205	45.250	160.363
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²⁾

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaal.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dekking-percentage
26 Mei 1928		114.300		***	55
19 " 1928		115.000		***	55
12 " 1928		112.800		***	56
28 Apr. 1928	13.256	22.368	67.710	61.879	55
21 " 1928	13.316	23.126	67.448	60.862	55
14 " 1928	13.015	25.154	70.142	56.392	55
7 " 1928	12.548	24.732	74.812	59.253	54
28 Mei 1927	13.978	21.010	57.538	59.120	59
29 " 1926	10.516	20.800	42.415	63.624	63
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{3}{8}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
30 Mei 1928	162.902	135.985	293.697	56.250	243.935
23 " 1928	162.187	135.064	290.285	56.250	241.251
16 " 1928	161.947	134.834	294.655	56.250	245.057
9 " 1928	161.905	135.218	295.084	56.250	245.463
2 " 1928	160.730	135.756	294.769	56.250	245.082
25 April 1928	160.467	134.743	292.024	56.250	242.566
1 Juni 1927	152.576	136.346	297.979	56.250	248.216
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. ¹⁾
30 Mei '28	28.967	53.985	22.284	89.568	46.668	41%
23 " '28	29.582	54.924	13.095	100.518	46.873	41 $\frac{1}{2}$ %
16 " '28	29.577	55.846	19.165	95.377	46.863	40 $\frac{15}{16}$ %
9 " '28	29.457	55.695	13.075	100.782	46.437	40%
2 " '28	31.385	56.697	13.680	101.410	44.724	38 $\frac{7}{8}$ %
25 April '28	29.065	55.932	17.956	94.839	45.473	40 $\frac{1}{16}$ %
1 Juni '27	50.606	57.320	14.724	111.402	35.980	28 $\frac{1}{2}$ %
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen franca.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
31 Mei '28	5.543	1.864	343	62	2.822	13	1.810
25 " '28	5.543	1.864	343	61	2.072	13	1.848
18 " '28	5.543	1.864	343	62	1.686	13	1.776
10 " '28	5.543	1.864	343	61	1.869	14	1.791
3 " '28	5.543	1.864	343	60	2.711	14	1.714
2 Juni '27	5.547	1.864	345	52	2.644	7	1.630
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. v. d. Staat	Schat.kistbiljetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant	Particulieren	Staat
31 Mei '28	21.700	5.930	30.743	59.195	8.882	149	
25 " '28	22.600	5.930	30.924	58.995	10.512	180	
18 " '28	22.700	5.930	29.749	59.719	8.459	59	
10 " '28	23.500	5.930	28.342	60.385	8.894	31	
3 " '28	23.900	5.930	28.311	60.120	9.034	36	
2 Juni '27	27.100	5.704	19.704	52.328	10.231	30	
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401	

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 4 Juni 1928.

De achter ons liggende berichtswEEK is op de internationale fondsenmarkten over het algemeen kalm verbejgegaan. De naderwerking van de Pinkstervacantie heeft zich nog doen gevoelen. Onder den invloed hiervan zijn ook de koersfluctuaties van geen groote beteekenis geworden. Toch vielen hier en daar wel belangwekkende gebeurtenissen op te merken. Zoo was bijv. de fondsenmarkt te Parijs minder geanimeerd, in verband met de geruchten, volgens welke de regeering niet alleen nog niet tot stabilisatie van het Fransche betaalmiddel zou willen overgaan, doch zelfs zou denken over pogingen tot revalorisatie. Dit heeft verkoopen uitgelokt, zoowel van buitenlandsche als van Fransche zijde. Ook heeft tot de minder aangename stemming bijgedragen het feit, dat de geldmarkt stijver is geworden en de koersen voor „report“ geld bijna prohibitief waren ten aanzien van onvraagrijke hauseposities.

Te Berlijn daarentegen is de stemming bepaald opgewekt gebleven. Het algemeene koerspeil is niet onbelangrijk gestegen, doch op den voorgrond stonden tal van speciale papieren, zooals aandelen in kali-ondernemingen, in kunstzijdefabrieken, bankaandelen, enz. Tot deze hause heeft de houding van het buitenland sterk bijgedragen. Vooral van Amerikaansche zijde zijn weer opdrachten in tamelijk ruime mate te Berlijn samengekomen.

Te Londen is de handel bijzonder kalm geweest. Sinds de vacantedagen heeft de handel zich nog niet kunnen herstellen; diensgevolge zijn de omzetten klein gebleven, ondanks het feit, dat de ondertoen niet lusteloos kon worden genoemd. De belangrijke goudzendingen van New York naar Londen hebben geen stimuleerende invloed uitgeoefend, omdat de geldmarkt onbewogen is gebleven en omdat men deze goudpolitiek beschouwt als een onderdeel van de maatregelen, welke genomen moeten worden in verband met de hervorming ten opzichte van de „currency notes“ als zoodanig.

Te New York heeft de markt wel enkele minder opgewekte dagen gekend, doch over het algemeen was de stemming vast. Ook de omzetten zijn weder toegenomen, hetgeen thans meer naar voren is gekomen, doordat de markt in Wallstreet weder gedurende het gewone aantal uren geopend is gebleven. Tegelijkertijd zijn de voorschotten aan beursmakelaars verder uitgebreid, zij het met een bescheiden bedrag. Het heeft te New York den indruk gemaakt, dat de markt nog niet veel invloed heeft ondervonden van de discontomaatregelen der Federal Reserve Banken, waarvan thans 11 tot verhooging van den rentevoet zijn overgegaan. De berichten uit de nijverheid hebben aangetoond, dat de staalindustrie een iets kleinere bedrijvigheid aantoot; daarentegen werken de automobielfabrieken nagevoeg op volle capaciteit.

De achter ons liggende week ten onzent heeft een rustig verloop gehad. Ook de beleggingsmarkt heeft hierop geen uitzondering gemaakt. De lichte reactie, welke in de voorafgaande weken op te merken is geweest, in verband met de houding van de geldmarkt, is tot staan gekomen en de meeste koersen hebben dan ook geen wijziging van eenige beteekenis aangetoond. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 104 $\frac{15}{16}$, 104 $\frac{7}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 100 $\frac{7}{8}$, 100 $\frac{7}{16}$; 100 $\frac{3}{8}$; 4 $\frac{1}{2}$ pCt. Ned.-Indië 1926: 98 $\frac{3}{16}$, 98 $\frac{1}{16}$, 98 $\frac{3}{16}$; 5 pCt. Brazilië 1903 £ 100: 87 $\frac{7}{8}$, 87; 8 pCt. Sao Paulo: 106 $\frac{7}{8}$, 107.

De grootste aandacht is getrokken door de afdeeling voor *industriële fondsen*. Met name stonden aandelen in kunstzijdefabrieken weer in het middelpunt. Ditmaal waren het in de eerste plaats aandelen Maekubee, welke uit de markt werden genomen, in verband met geruchten, volgens welke opnieuw een buitenlandsch object met winst zou zijn verkocht. In verband hiermede konden ook aandelen Enka monteeren, hoewel eerst voor dit fonds eenige reactie was ingetreden. Aandelen Hollandsche Kunstzijde Industrie en Internationale Viscose Compagnie hebben eenigszins op den achtergrond gestaan. Van de overige industriële soorten waren Philips aandelen gevraagd, terwijl aandelen Margarine Unie vrijwel onveranderd, doch met een goeden grondtoon bleven. Centrale Suiker: 78 $\frac{1}{2}$, 79 $\frac{3}{8}$, 80; Holl. Kunstzijde Ind.: 238, 244, 240 $\frac{1}{4}$, 248; Margarine Unie C. v. A.: 207 $\frac{1}{4}$, 208 $\frac{1}{2}$, 207 $\frac{1}{4}$, 207 $\frac{1}{4}$; Maekubee: 209, 215 $\frac{1}{4}$, 222 $\frac{1}{4}$, 234 $\frac{1}{4}$; Ned. Kunstzijdefabriek: 534, 516 $\frac{1}{4}$ (ex div.), 519 $\frac{1}{2}$, 536, 542; Philips Gloeilampenfabriek: 760, 753, 770 $\frac{1}{2}$, 786; Zweedsche Lucifers Mij.: 411 $\frac{1}{4}$, 417, 421 $\frac{1}{2}$.

De afdeeling voor *petroleumfondsen* is vrij opgewekt geweest, voornamelijk voor aandelen Koninklijke Petroleum Mij. Het jaarverslag is vrijwel unaniem gunstig ontvangen en al kwam dit, na de publicatie van het verslag, niet tot uitdrukking in den tevoren reeds eenigermate gestegen

koers, de grondtoon is hierdoor toch wel vaster geworden. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 361½, 371, 376, 373½; Gec. Holl. Petrol. Comp.: 228, 220, 229, 228; Kon. Petroleum: 386½, 385½, 396½, 394½; Perlak Petroleum: 70½, 72; Peudawa: 21½, 21; Marland Oil: 38½, 39½.

De rubbermarkt daarentegen was min of meer gedrukt. De prijs te Londen is lichtelijk achteruitgelopen en ook de vermindering van den voorraad daar ter plaatse was ditmaal te gering — ruim 900 tons — dan dat hiervan een krachtige steun kon uitgaan. Toch waren de reacties van bescheiden aard; de declaraties van sommige dividenden zijn door de beurs nogal gunstig opgenomen. Amsterdam Rubber: 244½, 237½, 242½, 240½; Deli Batavia: 186, 178, 179½, 178; Hessa Rubber: 322, 318, 324; Java Caoutchouc: 156½, 157, 156½; Ind. Rubber: 260, 266, 265; Kali Telepak: 260, 261, 264½; Kendeng Lemboc: 315, 312, 317, 314½; Majanglanden: 300, 299; Ned.-Ind. Rubber en Koffie: 285, 284, 286½, 280; R'dam Tapanoeli: 121½, 118, 119½, 118½; Serbadjadi: 221½, 215, 218½, 224½; Sumatra Caoutchouc: 184, 178, 183½; Ver. Ind. Cultuur Ondern.: 141½, 140½, 144½, 142½; Intercontinental Rubber: 13¼, 137/10, 13¼.

De tabakmarkt was stil en zonder opmerkelijke veranderingen. Over het algemeen was eenige lusteloosheid aanwezig, doch tegen het einde van de berichtperiode heeft deze plaats kunnen maken voor een opgewekte stemming, o.a. ten aanzien van Deli Batavia Tabak, Senembah, enz. Arendsburg: 632, 630, 635, 638; Besoeki Tabak: 525, 524, 523; Deli Batavia: 529½, 523½, 530, 533½; Deli Mij.: 461, 458½, 460½, 458, 460½; Ngoepit: 360, 365, 363; Oostkust: 210, 205, 206½, 202; Senembah: 519, 519½, 517¼, 521½.

Suikeraandeelen hebben eenigszins op den achtergrond gestaan. Gedurende het grootste deel van de berichtweek was het aanbod hier overheerschend, met name voor aandeelen Handelsvereniging „Amsterdam”. De reageerende Cubaneeringingen en het uitblijven van berichten omtrent afloeningen door de V.J.S.P. hebben ertoe bijgedragen eenig ongeduld bij de houders van suikeraandeelen te voorschijn te roepen, waaruit hier en daar verkoopdrang is ontstaan. Tegen het slot viel echter ook hier van herstel te gewagen. Cult. Mij. der Vorstenlanden: 192½, 189½, 190, 188½; H.V.A.: 747, 744, 727, 730½; Javasche Cultuur Mij.: 396, 389, 384½; Kalibagor: 417, 414, 412; Maron: 269, 253 (ex div.), 252½; Moorman: 358 (ex div.); Ned.-Ind. Suiker Unie: 299½, 296, 298, 295, 293; Poerworedjo: 123¼, 123¾, 121¼, 120½; Singdanglaet: 456, 452; Tjepper: 850, 845; Watoetoelis Poppoh: 810, 805, 802.

De scheepvaartafdeeling is vrijwel verwaarloosd gebleven. Ondanks de iets betere berichten van de vrachtenmarkt, viel geen belangstelling voor de aandeelen uit deze markt-afdeeling te ontdekken. Het gevolg is geweest, dat ook de koersfluctuaties zeer gering zijn gebleven. Holland-Amerika Lijn: 78½, 78½, 78½; Java-China-Japan Lijn: 135½, 134¾, 138, 143; Kon. Ned. Stoomv. Mij.: 89½, 89½, 87; Ned. Scheepv. Unie: 213¼, 215½, 214¼, 219¼; Stoomv. Mij. Nederland: 191¼, 192, 194¼.

Van mijn-aandeelen hebben aandeelen Redjang Lebong nogal aandacht getrokken door een vrij krachtige koersverheffing, gepaard gaande met ruime omzetten. Toch konden de hoogste noteringen hier niet behouden blijven. In de juist geïntroduceerde aandeelen Compagnie Union Minière du Haut Katanga is ter beurze slechts weinig omgegaan. Alg. Explorat. Mij.: 100½, 98, 102½; Billiton le Rubriek: 1000, 1010, 1001, 1010; Boeton Mijnbouw Mij.: 169, 168, 170, 173½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 94, 95, 96; Redjang Lebong: 135, 153, 143¼, 146¾; Singkep Tin Mij.: 413, 409, 405, 402.

Bankaandeelen waren vast. Aandeelen Nederlandsche Handel Maatschappij bleken het hogere dividend reeds tevoren in het koersspel te hebben verdisconteerd. Amsterd. Bank: 189½, 181½ (ex div.), 181½, 180¼; Incassobank: 125½, 126, 126½; Javasche Bank: 335; Koloniale Bank: 269, 267½, 272½; Ned.-Ind. Handelsbank: 185¼, 186½, 188¼; Ned. Handel Mij. C. v. A.: 196¾, 196¾, 186½ (ex div.), 185¼; Rotterd. Bankverg.: 99¼, 99½; Twentsche Bank: 142½, 143.

De Amerikaansche afdeeling heeft zich, zooals gewoonlijk, geheel bij de aanwijingen van Wallstreet aangesloten. Toch scheen het, alsof de belangstelling aan onze beurs in de achter ons liggende berichtweek iets geringer is geweest, met uitzondering van sommige fondsen, zooals Studebaker, Bethlehem Steel, enz. American Water Works: 61 (ex div.), 60½, 62; Anaconda Copper: 139¼, 142, 140½, 147; Studebaker: 76, 78¼, 80, 79½; U. S. Leather Comp.: 43½, 45½, 45; U. S. Steel Corp.: 142½, 143¼, 147½, 145¼; Atchison Topeca: 190½, 190, 191½, 191; Baltimore & Ohio: 114; Erie: 56, 57½, 57½; South. Pacific Cy.: 125½, 126¾, 126¼; Union Pacific: 196, 198, 199; Wabash Railway: 87¾, 89, 88¼, 89.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

5 Juni 1928.

Tarwe: Ofschoon er verschillende factoren in de tarwe-markt aanwezig zijn, die een betere vraag zouden kunnen doen verwachten, is deze in de afgelopen week toch niet ingetreden, althans de prijzen zijn niet verbeterd, ja zelfs in de meeste gevallen nog wat teruggelopen. In Noord-Amerika hielden de prijzen vrijwel stand, doch de Cana-deesche tarwepool toonde sterke neiging tot afgeven, hetgeen ook niet zoo verwonderlijk is, daar er toch ongetwijfeld nog een groote hoeveelheid tarwe in Canada voor export beschikbaar moet zijn en de tijd, die ons nog scheidt van de nieuwe oogsten in Europa, kort begint te worden. Hoe groot die hoeveelheid in Canada is, valt moeilijk te zeggen. Op papier is zij veel grooter dan een jaar geleden, maar men moet in aanmerking nemen, dat er een groote hoeveelheid minderwaardige tarwe geoogst is. Terwijl Chicago af en toe vastere prijzen noteerde, werd deze beweging in Argentinië niet gevolgd. Bijna dagelijks kwamen de noteringen onveranderd of ietwat lager af. De stoomende hoeveelheid tarwe is vooral naar het Continent gering. Er zal, naar men verwacht, dan ook nog wel hier en daar vraag blijven bestaan, maar aan den anderen kant geven de prijzen, die vooral voor spoedig verwachte tarwe beneden die voor latere levering zijn, niet den indruk dat men, althans in de hoofdmarkten, om tarwe verlegen zit. Zoo blijft in de termijnmarkt te Rotterdam het déport van Juli ten opzichte van September en November zeer belangrijk.

De oogstberichten zijn in de meeste landen niet ongunstig, doch het is onvermijdelijk, dat er nu en dan berichten van droogte of zelfs van te veel regen gemeld worden. In sommige streken van het Noord-Westen der Vereenigde Staten en Canada zou het wat te droog zijn, doch aan den anderen kant zijn wederom regens in die streken gemeld, zoodat men moet aannemen, dat de bezwaren niet overwegend zijn. Met belangstelling zal men nu het volgend oogst-bericht van Washington tegemoetzien. In Chicago heeft men bij gebrek aan slechte berichten over de eigen oogsten, nogal eens minder gunstige berichten van Europa genoemd als een haussefactor. Wij vermeenen, dat deze berichten, voor zoover zij juist zijn, slechts een herhaling zijn van reeds vroeger bekende berichten, zoo o.a. dat de stand van de tarwe in Frankrijk niet al te gunstig is, terwijl de oppervlakte kleiner is dan een jaar geleden. In de meeste Europeesche landen is evenwel het weer in den laatsten tijd zeer gunstig geweest voor de ontwikkeling van de tarweplant en dit is wel een van de voornaamste redenen dat men zich niet erg geneigd voelde groote voorraden van tarwe aan te leggen.

Rogge: In Noord-Amerika is de markt voor rogge zeer vast gestemd geweest, althans voor spoedige levering. Voor latere termijnen zijn de prijzen ernstig afgebrokkeld, doch ook daarvoor heeft men later een stevig herstel gezien. De voorraden van den ouden oogst zijn klein en waar men hier en daar nog wel rogge moet koopen, blijft een groote premie gehandhaafd in tegenstelling met wat men in de tarwe-markten ziet. Dat de prijzen voor den nieuwen oogst in Amerika gestegen zijn, zal wel in de eerste plaats op den geringeren uitzaai in die landen zijn terug te voeren. Men noemt er ook slechte berichten uit Duitschland, maar hieromtrent heeft men ten onzent weinig vernomen. Gedurende de laatste weken is het weer althans zeer gunstig geweest. Dat men over 't algemeen evenwel in Europa nauwelijks een grooteren oogst verwacht dan verleden jaar, staat vrijwel vast. Van belang zou zijn iets meer van Rusland te hooren, maar in den laatsten tijd is de berichtgeving van die zijde wel uiterst weinig mededeelzaam.

Maïs: De maïsmarkt is zeer stabiel gebleven gedurende de afgelopen week, Argentinië heeft meer maïs afgeladen, hetgeen te verwachten was, nu de staking te Rosario opgeheven is. Toch hebben de verschepingen eenige belemmering ondervonden van regen en het aanbod voor spoedige aflading van Argentinië is dan ook niet zeer groot. Hier-tegenover bestaat er in enkele markten, vooral de Noord-Duitsche, goede vraag en dientengevolge wordt een belangrijke premie voor spoedige levering onderhouden. In onze markt is de vraag onvoldoende geweest en de prijzen zijn voor spoedige levering wat gedaald. Hetzelfde en in nog meerdere mate, geldt voor Antwerpen. Wat de Britsche markt betreft, deze laat op het oog blik weinig van zich merken. De voorraden moeten in Engeland wel gering zijn, maar blijkbaar kan men nog wat afwachten, alvorens de in verhouding hooge prijzen voor stoomende maïs te betalen. Zuid-Afrika heeft bijna in 't geheel geen rol gespeeld. De afladingen van dit land hebben bijna opgehouden en men kan niet vóór Augustus/September, eenigszins belangrijke verschepingen van den nieuwen oogst verwachten. Er wor-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	4 Juni 1928	28 Mei 1928	6 Juni 1927
	Tarwe Juli	Mais Juli	Haver Juli	Tarwe Juni	Mais Juni	Lijnzaad Juni				
2 Juni '28	147 ³ / ₈	105 ³ / ₈	56 ³ / ₈	11,90	8,30	15,90	Tarwe (Hardwinter II) .. ¹	15,—	15,—	15,50
26 Mei '28	147 ¹ / ₈	100 ³ / ₈	65 ¹ / ₈	11,95	8,10	16,05	Rogge (No. 2 Western) .. ¹	14,85	15,10	13,20
2 Juni '27	147 ¹ / ₈	107 ¹ / ₈	54 ¹ / ₈	12,70	6,55	16,35	Mais (La Plata)	232,—	238,—	177,—
2 Juni '26	136 ¹ / ₈	71 ¹ / ₈	39 ¹ / ₈	13,20	6,65	15,30	Gerst (No. 2 barley) ... ²	259,—	260,—	250,—
2 Juni '25	161 ¹ / ₈	114 ¹ / ₈	47 ¹ / ₈	15,05	9,35	21,10	Haver (Canada 3)	15,—	15,40	13,25
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ³ / ₈	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) .. ¹	13,40	13,50	12,15
							Lijnzaad (La Plata)	370,—	372,—	376,—

¹) per 100 KG. ²) per 2000 KG. ³) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	27 Mei/2 Juni 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	27 Mei/2 Juni 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	37.892	909.533	923.935	—	30.254	30.565	939.787	954.500
Rogge.....	1.894	83.293	145.713	—	—	100	83.293	145.813
Boekweit.....	1.416	9.838	9.914	—	—	67	9.938	9.981
Mais.....	15.705	399.312	547.629	1.738	91.987	94.623	491.299	642.252
Gerst.....	10.836	143.142	188.252	—	3.540	6.529	146.682	194.781
Haver.....	2.890	74.032	78.112	50	210	2.728	74.242	80.840
Lijnzaad.....	1.418	96.665	108.207	808	169.298	107.063	265.963	215.270
Lijnkoek.....	1.213	88.773	77.269	—	1.184	—	89.957	77.269
Tarwemeel.....	1.962	49.172	51.222	358	18.698	17.257	67.870	68.479
Andere meelsoorten.....	—	5.470	7.486	—	—	—	5.470	7.486

den reeds pogingen gedaan om op die termijn tot zaken te komen, maar over het algemeen zijn de prijzen, die in Zuid-Afrika genoteerd worden, nog te hoog in verhouding tot hetgeen in Europa maakbaar is.

Roemenië blijft nominaal. Offertes van maïs hoort men zoo goed als niet. In Noord-Amerika vond een herstel plaats na de scherpe daling van de vorige week, doch de fluctuaties te Chicago hebben op de maïsmarkten in Europa in 't minst geen invloed.

Gerst: Aanvankelijk waren de zaken in gerst tamelijk levendig, zoowel in Noord-Amerikaansche soorten op spoedige afloading als ook Donaugerst voor Augustus/September afloading. Ook in Marocco-gerst kwamen nogal wat zaken tot stand. Plotseling zijn de prijzen in Amerika evenwel scherp gestegen. Deze stijging werd in de Europeesche markten niet gevolgd, zoodat op 't oogenblik de markten tamelijk ver uit elkaar zijn. De verschepingen van gerst zijn in den laatsten tijd gering geweest en de Europeesche markten zijn niet goed voorzien. Het is dan ook begrijpelijk, dat voor spoedig leverbare gerst hoge prijzen betaald moeten worden.

Haver: De Amerikaansche markten zijn na een aanvankelijke daling, wederom scherp opgelopen voor den ouden oogst. In Chicago noteert haver per Juli 57 d.c. tegen 46⁷/₈ d.c. per September. In Winnipeg staat de haver per Juli op den fenomenale prijs 70¹/₈ d.c. In Europa hebben de prijzen voor haver zich goed weten te handhaven, maar de omzet heeft zeer weinig te beteekenen. Daar evenwel de verschepingen ook gering zijn, onderwindt men geen druk van de zijde van verkoopters.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten waren de afgelopen week kalm gestemd.

In Amerika kochten Raffinadeurs nog eenige niet onbelangrijke posten ruwsuiker. Op de termijnmarkt echter zakten de noteringen aan het einde der week plotseling in, zoodat deze gemiddeld 7 punten beneden de voorafgaande slotnoteringen lagen. Het slot was thans: Sp. C. 4,52; Juli 2,62; Sept. 2,72; Dec. 2,81; Mrt. 2,73, en Mei 2,80.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 64.000 tons, de versmeltingen 46.000 tons tegen 75.000 tons in 1927 en de voorraden 551.000 tons tegen 280.000 tons.

Toen Raffinadeurs Cuba- en andere koloniale ruwsuiker gekocht hadden tot om en bij 2³/₈ d.c. c. & fr. New York, werd het aanbod vrijer, waarna koopers zich terugtrokken.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 29/5 ..	4.000.000	4.493.000	4.786.157
Consumptie	38.840	52.000	60.500
Werkontv. afscheepavens ..	37.601	28.737	54.297
Totaal sedert 1/1	2.880.276	3.153.999	3.467.322
Werkende fabrieken	3	4	9
Weekexport	66.127	74.251	84.736

Totale export sedert 1/1 1.580.132 1.751.440 1.994.652
 Voorraad afscheepavens ... 1.283.334 1.370.311 1.442.231
 Voorraad Binnenland 1.097.694 1.256.264 1.201.538

Volgens F. O. Licht was het weer in Europa gedurende Mei, hoewel koud en nat, over het algemeen niet ongunstig voor de veldwerkzaamheden met betrekking tot den a.s. bietsuiker oogst. Licht publiceert verder eene nieuwe raming van het bietareaal 1928/29, met een totaal van 2.594.000 H.A., welke 34.000 H.A. hooger gegrepen is dan zijne vorige raming (het areaal 1927/28 bedroeg 2.481.254 H.A.). De grootste verschillen komen voor bij

Duitschland.....	+ 18.000	H.A.	} vergeleken bij zijne April raming.
Frankrijk.....	+ 11.000	"	
Polen.....	+ 12.000	"	
Jugo-Slavië.....	+ 5.000	"	
Roemenië.....	- 15.000	"	
Gr. Brittannië.....	- 5.000	"	

De laatste bietoogst wordt in vergelijking met de opbrengst van 1926/27 door Licht thans als volgt geraamd:

	1927/28	1926/27
	Raming	Opbrengst
	Tons	Tons
Duitschland	1.665.000	1.657.088
Tsjecho-Slovakië.....	1.240.000	1.031.489
Oostenrijk	110.000	79.686
Hongarije	187.000	175.086
Frankrijk	865.000	705.126
België	275.000	233.421
Nederland	260.000	286.125
Denemarken	143.000	150.000
Zweden	145.000	20.871
Polen	560.000	562.790
Italië	284.000	313.738
Spanje	215.000	245.000
Brittannië	240.000	187.000
Andere Landen.....	320.000	294.860
Totaal Europa z. Rusland..	6.509.000	5.942.280
Rusland	1.500.000	983.000
Totaal Europa incl. Rusland.	8.009.000	6.925.280

Volgens Czarnikow was de consumptie der voornaamste statistische Europeesche landen gedurende de maanden October/April (uitgedrukt in ruwsuiker) als volgt:

	1927/28	1926/27	1925/26
Duitschland	886.572	847.846	793.848
Tsjecho-Slovakië....	224.982	268.837	228.665
Frankrijk	629.281	491.453	619.434
België.....	105.421	99.674	105.493
Nederland.....	137.809	131.839	130.284
Polen	218.483	189.909	162.733
Engeland (Geimport.)	998.700	932.100	1.022.500
Engeland (Binnenl.)..	*173.868	147.458	34.988
Totaal	3.375.116	3.049.116	3.097.945

*) October/Maart.

In Engeland werden op de termijnmarkt alle Meisposities geliquideerd, hetgeen tot een ietwat gemakkelijker toon leidde, zoodat noteeringen ongeveer $1\frac{1}{2}$ d. lager sloten met: Juni en Aug. Sh. 15 $\frac{1}{3}$; Dec. Sh. 15 $\frac{1}{3}$ en Mei 1929 Sh. 15 $\frac{1}{6}$.

Op Java was de markt lusteloos gestemd en brokkelden noteeringen tusschen $f\frac{3}{8}$ en $f\frac{1}{4}$ af.

Hier te lande was de stemming op de termijnmarkt de geheele week ongeanimeerd tot lusteloos, zoodat noteeringen ongeveer $f\frac{1}{4}$ lager sloten dan de voorafgaande week, nl.: Juni en Aug. $f\frac{1}{4}$; Dec. $f\frac{1}{4}$ en Mrt. $f\frac{1}{4}$. De omzet bedroeg 1300 tons.

KOFFIE.

De kalme stemming van de voorlaatste week maakte in den loop der afgeloopene wederom plaats voor een vastere tendens. In Santos bleven weliswaar de kost- en vrachtaanbiedingen vrijwel onveranderd en in Nederlandsch-Indië ondergingen de cif-prijzen slechts in enkele gevallen een kleine wijziging naar boven, doch het waren ditmaal hoofdzakelijk de termijnmarkten, die hooger noteerden. De voornaamste oorzaak hiervan was het iets hooger afkomen van de offertes van Rio, welke, na een daling van 2/- à 2/6 in de voorlaatste week, nu weder ongeveer 1/- stegen. Ook werd invloed uitgeoefend door een via New-York ontvangen verlaagde raming van den volgenden Santos-oogst van 6 $\frac{1}{2}$ miljoen balen (het Instituut tot Permanente Verdediging van de Koffie van Sao Paulo raamde dezen oogst nog kort geleden 7.392.500 balen).

De afzet van loco laat helaas nog altijd te wenschen over, doch de prijzen handhaafden zich ten volle.

Uit een door het Instituut gepubliceerde statistiek blijkt, dat op 9 April ll. nog 1.232.933 balen, voor den uitvoer over Rio bestemd, in de binnenlandsche pakhuizen voorhanden waren. Daar de volgende Rio-oogst thans vrij algemeen geraamd wordt op 2 $\frac{1}{2}$ miljoen balen en de verschepingen uit de haven van Rio in de laatste jaren dooreen ongeveer 3.400.000 balen hebben bedragen, mag worden aangenomen, dat de op het oogenblik bestaande binnenlandsche voorraad in den loop van het volgende oogstjaar geheel of anderszooch voor het grootste gedeelte naar Rio zal worden doorgezonden.

Een particulier bericht uit New-York meldt, dat aldaar uit Santos een telegram is ontvangen, mededeelende, dat meer dan 5 miljoen balen uit den loopenden oogst door regen beschadigd zijn.

Heden werd bekend, dat de limiet der dagelijksche aanvoeren uit het binnenland naar de haven te Santos vanaf 8 dezer verhoogd zal worden van 28.000 balen op 36.000 balen, terwijl die der dagelijksche aanvoeren te Rio vanaf 10 dezer zal worden gebracht van 10.240 balen op 9.800 balen.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Mei de aanvoer geweest is als volgt:

	1928 balen	1927 balen	1926 balen
in Europa	1.005.000	970.000	757.000
„ Ver. Staten v. Amerika	855.000	755.000	622.000
Totaal....	1.860.000	1.725.000	1.379.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar bedroegen 10.233.000 balen tegen 9.024.000 balen in 1927 en 8.572.000 balen in 1926.

De Afleveringen in Mei waren:

	1928 balen	1927 balen	1926 balen
in Europa	945.000	869.000	762.000
„ Ver. Staten v. Amerika	972.000	819.000	733.000
Totaal....	1.917.000	1.688.000	1.495.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste vijf maanden van het jaar waren 9.800.000 balen tegen 8.923.000 balen in 1927 en 8.904.000 balen in 1926.

Vanaf 1 Juli tot 1 Juni waren de aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen dit seizoen 21.100.000 balen tegen 19.287.000 balen in 1926/27 en 18.792.000 balen in 1925/26, terwijl de Afleveringen bedroegen 20.801.000 balen tegen 18.932.000 balen in 1926/27 en 19.001.000 balen in 1925/26.

De zichtbare voorraad was op 1 Juni in Europa 2.074.000 balen tegen 2.014.000 balen op 1 Mei. In Amerika bedroeg hij 775.000 balen tegen 892.000 balen op 1 Mei. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.849.000 balen tegen 2.906.000 balen op 1 Mei. Hij bedroeg op 1 Juni 1927 2.576.000 balen en op 1 Juni 1926 2.192.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Juni 5.438.000 balen tegen 5.434.000 balen op 1 Mei en 4.631.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 Juni nog niet bekend is, doch die op 1 Mei bedroegen 12.115.000 balen en op 1 Juni 1927 2.810.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 105/- à 107/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 108/- à 110/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving: prompte verscheping, bedragen 74/6 à 75/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Juni-verscheping, 38 $\frac{1}{2}$ ct.; Benkoelen Robusta, Juni-verscheping, 39 $\frac{1}{2}$ ct.; Mandheling Robusta, Juni-verscheping, 42 $\frac{1}{2}$ ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Juni-verscheping, 47 $\frac{1}{2}$ ct.; alles per $\frac{1}{2}$ KG., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteeringen bleven onveranderd 65 ct. per $\frac{1}{2}$ KG. voor Superior Santos en 49 ct. voor Robusta.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei
5 Juni	58 $\frac{1}{2}$	57 $\frac{1}{2}$	—	—	46 $\frac{1}{8}$	45 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{8}$
30 Mei	58	56 $\frac{1}{2}$	—	—	45 $\frac{1}{8}$	44	43 $\frac{1}{8}$	43 $\frac{1}{8}$
22 „	58	56 $\frac{1}{2}$	—	—	46 $\frac{1}{8}$	45 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{8}$
15 „	57	55 $\frac{1}{2}$	—	—	46 $\frac{1}{8}$	44 $\frac{1}{2}$	43 $\frac{1}{8}$	43 $\frac{1}{8}$

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
4 Juni	\$ 15,30	\$ 15,41	\$ 15,38	\$ 15,30
29 Mei	„ 14,93	„ 15,—	„ 14,90	„ 14,82
21 „	„ 15,56	„ 15,59	„ 15,55	„ —,—
14 „	„ 15,59	„ 15,50	„ 15,55	„ —,—

Rotterdam, 5 Juni 1928.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 7 ¹⁾	Voorraad (In Balen)	Prijs No. 4 ¹⁾	
4 Juni 1928	310.000	27.225	994.000	33.500	5 ¹²⁷ / ₁₂₈
28 Mei 1928	331.000	27.100	1.017.000	33.500	6
21 „ 1928	306.000	27.575	1.024.000	33.500	6
6 Juni 1927	202.000	22.200	957.000	24.000	5 ¹⁶ / ₁₆

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli	Afgeloo- pen week	Sedert 1 Juli
2 Juni 1928 ...	62.000	3.603.000	167.000	9.461.000
4 Juni 1927 ...	75.000	3.274.000	180.000	8.862.000

¹⁾ In Reis.

THEE.

Van de theemarkt valt ditmaal over de afgeloo-
pen week weinig te melden, aangezien de Londensche veilingen in verband met de Pinksterdagen waren gestaakt en er derhalve weinig omging.

Ook hier te lande was in verband met het vorenstaande de markt stil. De voorraden te Amsterdam bedroegen op ulto. Mei 82.061 kisten tegen 90.593 kisten op einde Mei 1927. Hiervan komen ca. 20.000 kisten in veiling op Don-
derdag a.s.

De Vereniging van Thee-importeurs heeft besloten de veilingen te beginnen met 1929 te houden om de 2 in plaats van om de 3 weken. Door deze en andere maatregelen zal de aantrekkelijkheid der Amsterdamsche markt zeer zeker worden verhoogd.

Amsterdam, 4 Juni 1928.

IJZER.

De oplopende beweging der staal-prijzen heeft zich in de weken, welke verliepen sedert ons vorig overzicht werd gepubliceerd, nog verder voortgezet. Zij zijn thans belangrijk hooger dan verleden jaar, in tegenstelling met de ruwijzer-prijzen, die over vrijwel de geheele linie lager liggen.

In Frankrijk werden in den loop van Mei de prijzen van gietijzer met 5 frs. verlaagd. Overigens zijn de prijzen onveranderd en is de stemming vast. Intusschen is het hieronder genoteerde Engelsche ijzer voor den export eenige shillings goedkoper verkrijgbaar.

	Noteering in de week van		
	21/27 Mei 1928	28 M./3 J. 1928	30 M./5 J. 1927
Ruwijzer.			
<i>f. o. t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	68½	68½	72½
" " " 3	66	66	70
" " " 4	65	65	69
Hematite East Coast mixed numbers	70	70	79
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	440	440	460
Semi-phosphoreuse	475	475	495
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroheisen no. 1	86½	86½	88
" " " 3	82	82	86
Hämatit.....	87½	87½	93½
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gietijzer ruwijzer no. 3..	61-62	61-62	60-62½
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	114-115	115-117½	96-96½
Plaatijzer 5 mM.....	128-128½	128-128½	120-12½
" 3 "	132½	132½	125-127½

STEENKOLEN.

De prijzen in Engeland hebben zich betrekkelijk goed gehouden. De vraag is grooter dan zij eenigen tijd geleden was, maar toch ziet men in de Engelsche productiegebieden met verlangen naar vermeerdering van orders uit, vooral in Wales. In Westfalen wordt de positie hoe langer hoe moeilijker; de productie aan de mijnen wordt ingekrompen, terwijl de staking van de Duitsche schippers storend op den afzet werkt.

Er wordt een aankoop gerapporteerd van Poolsche kolen voor Holland. Men mag met belangstelling afwachten, of Polen op den duur in staat zal zijn, den wedloop met Westfalen en Engeland en last not least onze eigen mijnen vol te houden.

De prijzen zijn:

Northumberland Ongezeefde	f 9,50
Durham Ongezeefde	" 10,25
Cardiff 2/3 large 1/3 smalls	" 12,—
Schotsche Gezeefde (Prime Lothians) ..	" 10,—
Yorkshire Gewasschen Doubles	" 10,75
Westfaalsche Vetsföörder	" 13,75
" Vetsföörder	" 15,—
" Smeenootjes	" 14,50
" Gasvlamföörder	" 13,75
" Gietcokes	" 16,75
Hollandsche Eierbriketten	" 14,75

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkerkolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,25.

Markt prijshoudend.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
4 Juni 1928..	64.-/6	69.-/6	223.17/6	21.12/6	25.17/6
29 Mei 1928..	64.2/6	68.15/6	227.17/6	21.2/6	25.17/6
21 " 1928..	63.5/6	68.-/6	229.10/6	20.5/6	26.-/6
14 " 1928..	62.5/6	67.-/6	232.7/6	20.7/6	26.5/6
7 Juni 1927..	54.15/6	60.7/6	295.12/6	25.7/6	28.17/6
20 Juli 1914..	61.-/6		145.15/6	19.-/6	21.10/6

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Van de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt kan helaas nog geen opleving worden vermeld. De vraag naar

tonnage blijft zeer gering en de vrachten blijven op het lage peil. De weinige vraag, die nog bestaat, is van Montreal en is beperkt tot vroege belading. Montreal bevrachte een kleine boot naar Hamburg of Bremen op basis van 11 cents zwaar graan, spotprompte belading, en voor dezelfde positie een 32.000 qtrs. boot naar dezelfde havens tegen 1 cent minder. Naar de Middellandsche Zee werd in het begin der week een groote boot gedaan tegen een basis vracht van 15 cents naar „picked ports” per eerste helft Juni.

De suikervrachtenmarkt van West-Indië bleef kalm, doch vast. Van Cuba werd een 7500 tonner bevracht naar de gebruikelijke U.K./Cont. havens per Juni/Juli tegen 16/-. Kleine booten kunnen op het oogmerk slechts een geringe premie bedingen, daar er slechts weinig voorkeur aan gegeven wordt.

De North Pacific bleef lusteloos, ofschoon iets meer vraag bestond voor vroege booten. Vancouver bevrachte een 8200 tonner per Juli op basis van 26/- naar U.K./Continent met de gebruikelijke opties, terwijl Portland 28/9 heeft betaald voor een iets kleinere boot per begin Juli.

De markt van La Plata bleef kalm. De werkzaamheden in boven La Plata havens verlopen weer normaal, maar er is nu eenige oneenigheid in Bahia Blanca. Bevrachters hebben praktisch gesproken alleen interesse voor Juni tonnage. Handige tonnage is bevracht van boven La Plata naar U.K./Continent tegen 22/6 en naar Antwerpen of Rotterdam tegen 21/-, terwijl een boot van middelmatige grootte gedaan is tegen 22/9 naar Marseille/Genua/Napels, Adriatische Zee 24/-.

De vrachten voor chilaspeter zijn niet beter geworden; voor verschepping met lijbooten blijven de vrachten op een zeer laag peil. Een Juni partij van 1800 tons is gedaan naar Havre/Hamburg range tegen 15/9, optie Scandinavië 3/- extra.

De oostelijke afdelingen bleven over het algemeen vast, doch kalm. Van Saigon was wederom eenige vraag naar tonnage voor rijst en een 7500 tonner werd gedaan naar de Middellandsche Zee of Continent op basis van 30/-, optie een gedeelte rijstmeel tegen 2/6 extra, Juni. Een 6000 tonner werd gedaan tegen hetzelfde cijfer naar U.K./Continent per Juni/Juli. Britsch-Indië was van de oostelijke afdelingen het meest actief. Van Bombay/Karachi/Marmagoa werd 22/3 tot 22/6 betaald naar het Continent, naar gelang van grootte, optie U.K. tegen 6 d. extra, per Juni/Juli.

Van den Donau werd niet veel gedaan. Er is een order voor het Continent tegen 12/6. Van de Zwarte Zee kan een boot geplaatst worden voor graan tegen 10/3, misschien 10/6 naar het Continent met volle opties.

De Middellandsche Zee was zeer kalm en over het geheel zijn de vrachten zwakker geworden. Erts betaalde o.m.: La Goulette/Rotterdam 4/6, Bona/Rotterdam 4/3, Hornillo/Rotterdam 5/-.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland zijn zwakker, speciaal naar Zuid-Amerika. Van Zuid-Wales werd o.m. betaald: Rouaan 3/6, Marseille 8/3, Venetië 9/9, Colon 14/- en van de Oostkust: Elbehaven 3/7½, West-Italië 7/6, Palermo 10/-, Buenos Aires 10/3.

RIJNVAART.

Week van 29 Mei t/m. 2 Juni 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven middelmatig. Er was matig vraag naar scheepsruimte, welke voldoende beschikbaar bleef. Over het algemeen bleven de vrachten ongewijzigd. De ertsvracht bedroeg f 0,45 met ¼, f 0,55 met ½ lostijd. Voor de Ruhrhavens alsmede Rhein-Hernekanaal werden verschillende Duitsche schepen gecharterd, echter zonder de bekende oponthoudsclausule bij staking. Ook een aantal Hollandsche schepen, echter met de bepaling, dat gelost wordt aan de fabrieken, waar geen staking is. Naar Mannheim bedroeg de vracht voor ruwe producten ca. f 1,20 per last met verkorten lostijd, alsmede 2½ cent voor oponthoud door staking gedurende de reis of na afloop van den lostijd. Het sleeploon bedroeg gemiddeld 50 cents tarief. De waterstand bleef gunstig.

In de Ruhrhavens ging zeer weinig om. Vanaf het Rhein-Hernekanaal waren de verscheppingen van kolen levendiger. De vrachten bleven ongewijzigd. Verscheidene schepen, meereinds toebehoorende aan Hollandsche reederijen, sleepten ledig naar Rotterdam om erts te laden. De algemeene situatie in de staking onderging geen wijziging.